

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos pe'it sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár pe'it sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, július 29

Mai számunk főbb közleményei:

- Forradalom Spanyolországban.
- Hajza egy orvos ellen.
- A textil-gyár építése.
- Tizedik gyógyszertár Aradon.
- Szép asszony és tanító az aradi bíróság előtt.
- Nyári mulatság a lípótmézel elmegyógyintézetben.
- Végrehajtás gyermekszülés közben.
- Harrimann és Láczy Leó.
- Kánikulai tréfák.
- Letartóztatott gróf.
- Botrány a villamoson.
- Faludy Károly Bleriot-höz.
- Szajmaországból.
- A nyolcesztendő bűn.

A kulcslyukon keresztül.

Arad, j. hu. 19

Kiss József egyik versének hatalmas hasonlata: hogy mi magyarok csak egy kulcslyukon keresztül nézünk a világhatalmat, a tengerek életét. Most érezzük igazán a kulcslyuk előtt guggoló, satnya gyerek helyzetében magunkat, a mikor a színteren, a világ széles országútján örületes és mégis nagyszerű versenyben rohannak előre a hatalmas nemzetek. Az elsőségért vetekszenek, izzanak, forrnak. A kultúra, a haladás, a fejlődés legmagasabb csucsára akarnak eljutni. A gyönyörű küzdelemben nem kegyelmeznek senkinek. A kiméletet nem ismerő száguldásban legázolják azt, aki föltartóztatni próbálná őket. De jaj annak is, aki lemarad, kidől a sorból. Az visszaesik a feledésbe, a

multba. Talán el is pusztul, anélkül, hogy valaki segítene rajta. A háboru nem humánus. Ott mindenki csak magával törődik. Aki lebukik a lováról, azon a többi keresztülgázol s vágat előre a győzedelmes cél felé. AZ evolúció minden újabb állomásánál egetverő diadalordítás reszketteti meg az öregedő földet. Most is visszhangzik minden attól az örömujjongástól, amelylyel a népek Bleriot sikerét fogadják Megvan az első tökéletesen irányítható repülőgép! A nagy francia nemzeté a pálma. De az irigykedést lebirja a bámulat és a hódolat a nagy emberi lángelme előtt, amely hatalmába kerítette a legtávolabbi ellentálló elemet, a levegőt, amely romba döntötte a határokat, a nemzet és nemzet közti korlátokat s minden utopisztikus teoriánál különben és grandiozusabban megvalósította a nemzetköziséget.

Ebben az impozáns, szinte emberfölötti érzésben egyesül most a francia, a német, az angol, a japán, a yankee. Unneplik a modern szellem nagy heroszát, de szinte csak — egy percig. Azután mindegyik ismét megindul egy újabb etappe felé. Kezdődik előlről a dicsőséges munka, a káprázatos verseny. A világ széles országútja mellett, amely a beláthatatlan jövő felé vezet, elmaradt egy szürke madár. A turul. Valamikor büszke, pompás madár volt. Gyorsabban és biztosabban repült mint az osztrák

kétféjü, vagy a német egyfejü sas. Talán még a gall kakas is, amely pedig mindenha az emberi szabadság hajnalhasadását jelezte, féltékenyen bámult utána, amikor ott keringett szédületes magasságban, erőteljes szárnycsapkodással. Am ez rég volt, nagyon rég, félszáz esztendőnél is régebben. Azóta a szegény turul rab madár. Fényes tollazatát megtépázták, szárnyait lenyesték s féltő gonddal őrzik, nehogy valamiképen újra megnőjjenek. Hol van Bocskay, Rákóczi, Kossuth népe? Miért türi ezt az irtózatot megaláztatást? Miért nem üt szét ellenségeik között, akik megakarják őt fosztani jövőjétől. Az ifju-törökök és a baktiárok századok zsarnoki jármát szivós harcok árán lerázták az ozmán és a perzsa birodalomról. A legmesszebb kelet apró, fürgé, metszett szemü és élénk eszü fiai, a japánok hihetetlenül erős akarattal és kitartással visszazoritották a muszka óriást, hogy fejlődésüknek útját ne állhassa.

Csak minálunk látjuk a rettenetes hanyatlást, a kétségbeejtő elenyedést. Mintha már minden lendületre képtelenek volnánk, mintha minden izmunk elsorvadott volna. Vérvesszeségünk — mint a kivándorlási statisztika bizonyítja — évről-évre mindjobban megbénítja az országot. A munka, az ipar, a kereskedelem stagnál. Kulturánk vízenyős és reakciós. Szociális haladás . . . hát ilyen is van

Ikarostól — Bleriotig.

*

„És mondta Daidalos: ne menj te Helios birodalmának tájaira, mert a viaszokkal egymáshoz illesztett szárnyak megolvadnak az ő meleg fényében. Ezt mondta Daidalos és Ikaros mégis fölvette viaszokkal egymáshoz illesztett szárnyait és repült . . . Megolvadának a nap hevében és a szép ifju, a krétai Ikaros lehullott a haragos morajlásu tengerbe. Ott a sziget, a tenger azóta ikariai.”

Igy olvastuk a mitológiában s mindjárt hallhattuk egy-egy szegény böles tanárunknak vajmi ritkán elmaradó szellemes megjegyzését, hogy ma ninosenek Ikarosok, mert nem jutnak oly magasra, mint a görög hitrege hőse s mert nem a tengerbe, hanem a földre zuhannak, egyébként pedig ne beszéljünk se Ikarosról, se a repülésről, mert az utóbbi bolondság, soha nem teljesülő utópia, az a szerencsétlen Ikaros pedig egyszerű mítosz, nem egyéb. Igen, ez a mitológia volt és az, ami Krisztus után ezerkilencszáz és kilenc évvel július huszonötödikének hajnalán végbement, az az igazság. A mítoszt beleverték a fejünkbe a pedagógia örök dicsőségére és fejletlen eszünkkel nem tudtunk benne kételkedni — vagy legalább is nem voltunk tisztában való vagy költött voltával — de azt nem mondták meg, hogy amíg rég kihalt népek naiv meséinek emlékezetben tartásával bajlódunk, künn az életben rejtett törvények után kutat az élő — Ikaros. Egy organikus

evolúciót pótolni képes felemelkedés után csak látott, de soha be nem járt régiókba.

S amikor ujságok olvasása közben, az aviatika egy-egy új vértanujáról vagy kinevelt hajótöröttjéről hallva, a köznapi munkában kifáradt agy föllevenítette a régi Ikaros mítikus képét, aligha akadt ember, aki ne hitt volna Ikarosban. Nem a mítosz hőisében, hanem a legtragikusabb bukás ujra meg újra megismétlődésében, amit ettől a névtől különválasztani már nem lehetett. Az ujságíró a legjobban tudja, hogy pár év előtt az olvasó még nem is igen hitt az aeronautikus híradásban s az erdélyi oláh falu értelmiségének tiz kiváló sága közül legalább öt azt mondja, hogy az ujságok megint hazudtak s ha nem, hát akkor Bleriot közönséges svindler.

*

Leonardo da Vinci rendületlenül hitt az emberben és fejlődésében. A renaissance korzaknak ez a tüneményes lángelmeje vagy négyszáz évvel ezelőtt fenn hirdette, hogy az ember egyszer hatalmába fogja keríteni a levegőt és úgy fog benne repülni, mint az ég madara. Ő mutatott rá az ejtőernyőre 1514-ben, de kétszázötven esztendőnél nagyobb idő telt el, amíg a francia De Lenormand 1783-ban a lakásáról le mert bocsátkozni. Leonardo da Vinci-ig senki sem hitt komolyan a repülés lehetőségében és sem a görög, sem a római kor matematikusai, sem a keresztény középkor tudósai nem foglalkoztak behatóan a repülés

problémájával. Az alkímia meghozza az aviatika első nyomait s a felső Pflzban egy olasz fizikus elhítteti az első gróffal, hogy három hónap alatt szinaranyból félholdat készít s arra felkapaszkodva eljut a Vénusesillagig, mert a nap vonzza a holdat. Már most — így bolondította a gróft a fizikus — megtevesztjük a napot s miután ez fényes délben nem látja a holdat, azt fogja hinni a mi arany félholdunkról, hogy elloptuk tőle. A nap megharagszik és felvonzza magához.

— De hátha a nap észreveszi a csalást.
— Nemes gróf — válaszolta az alkímia-
nak ez a jelese — a nap olyan hiszékeny, hogy egy percig sem fog gyanakodni.

A prágai egyetemen Kepler idejében elrettentő példaként emlegették a pflzi gróf esetét, mert a „repülés egyszerűen lehetetlen és emberi mivoltunkkal ellenkezik.” Kepler is lehetetlennek tartotta, hogy egyszer a magasba emelkedhessünk s Newton nehézkedési törvényeinek felfedezése után már senki sem hisz a repülés lehetőségében. Valóban a régi századok tudósai merő utópiának tartották a repülést s a XVII ik században csak egy ember hirdette és tartotta keresztülvihetőnek, hogy „tul emelkedhetünk majdan a föld porán.” Cyrano de Bergerac a maga csodálatosan élénk gall szellemességével — minden tudományos meggyőződés nélkül — tréfálkozni kezd, hogy ő föl tudna jutni az égbe, csak volna egy nagy gömbje, amelyet meleg levegővel a magasba tudna röpíteni.

itten? Mintha ezen a nemzeten valami borzasztó átok, a turini átok ülne, amely elzibbasztja a dologbíró karokat.

Szomoru látvány ez. Talán jobb is lenne elmenni a kulcslyuk mellől s vaknak maradni mindazzal szemben, ami a külföldön történik. Hogy ne érezzünk vádakat a magunk mulasztásai, hibái, tunyasága miatt.

(—)

Forradalom

Spanyolországban.

Gyilkol a nép.

Távirati tudósítás.

Arad, július 28

Spanyolországban tombol a forradalom. A marokkói hadjárat ellen tüntet a nép és a tüntetés ma már olyan veszedelmes mérveket öltött, hogy az egész országban nincs többé élet és vagyonbiztonság. Ma érkezett távirataink ezek:

Madridból táviratozzák: Hivatalos jegyzék az ostromállapotnak Barcelona, Tarragona és Gerona kerületekre való kiterjesztését anarkisztikus és forradalmi elemek üzelmeivel okolja meg, akik megadták a jelt az általános sztrájkra, mindenféle erőszakosságokat követtek el, sőt a közlekedési utakat is elvágták, hogy a forradalmi mozgalmat támogassák.

Berlinből táviratozzák: Madridból jelenti a Voss. Ztg.: A sajtó állandóan fel van háborodva a kormány eljárása miatt. Még a mérsékelt lapok is azt kérdik, hogy Spanyolország sorsának az intézői talán megbolondultak? Az országnak, mely pénzt és vért áldoz, joga van hozzá, hogy a marokkói területen követett eljárás és a hadjárat okait megismerje. A lapokat, melyek ezen a hangon írtak, elkobozták.

Madridból táviratozzák: Barcelonából véres összeütközések híre érkezik. A részletekről még

nincs jelentés, mert a tudósításokat erősen megcenzurázzák. Más tartományokban is erős forrongás indult meg. A szaragoszai község tanács éleshangu tiltakozást fogadott el a háboru ellen, melyben azt mondja, hogy az ország még beteg attól a szerencsétlenségtől, mely a gyarmatokon érte, tehát békére van szüksége, hogy meggyógyuljon.

Egy volt liberális képviselő kijelentette, hogy a kortez újbóli megnyitása az egyedüli mód arra, hogy a nagyfokú feszültséget megszüntesse.

Melillából táviratozzák: Újból heves harc tört ki. Pintos tábornok és több tiszt meghalt.

Madridból táviratozzák: A miniszter Tarragona és Geronára is kiterjesztette az ostromállapotot.

Malagából táviratozzák: A lázadó katonák ellen megindították a haditörvényszéki eljárást. Kilenc katonát, kik fegyverüket a tengerbe dobták, — agyonlőtték.

Londonból táviratozzák: Madridból érkezett táviratok szerint Barcelonában a zendülő munkások megtámadták a vasuti kocsikat. Két kocsit felrobbantottak. A zendülő csőcselék megtámadott és megölt egy papot, aki csitítani akarta a dühöngőket. A tolongásban 3 munkást megöltek, 45-öt megsebesítettek. Husz rendőr megsebesült. Hire jár a kormány lemondási lehetőségének és egy katonai kormány kinevezésének. A zendülés forradalmi mérveket öltött.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi M. A. V. dalegylet folyó év augusztus hó 7-én, szombaton este fél 9 órakor pártoló tagjainak tiszteletére dalosestélyt rendez Novotny Lajos által ujonnan átvett Gambinus vendéglő kerthelyiségében, melyre a pártoló tagokon kívül a t. nagyjérdemű közönség is tisztelettel meghívatik. A dalos estélyen a f. év augusztus hó 15—19 Kecskeméten megtartandó országos hangversenyen előadandó összes versenye énekszámok elfognak adadni. A dalos-estély kedvezőtlen időjárás esetén is megtartatik. Belépti díj nincs. A rendezőség.

Száz év múlva ez meg is történik. A francia forradalom hajnalán a kis Annonay városban érdekes kísérletet végzett két testvér, Montgolfier István és József. 1783. június 5-én vászonnal bevonnak egy papírzsákot s az ebben levő levegőt addig melegítik, amíg a hő általánosan ismert törvényeinél fogva kitér. A ballon fel is emelkedett háromszáz méternyi magasságba s a két testvér sietett bejelenteni felfedezését és kísérleteinek sikerét az Institute de France-nak. A francia akadémia eleinte szkepszissel fogadja az Annonayból jövő hírt, de azután megbízást ad a kísérletezőknek, hogy csak dolgozzanak tovább és időnként értesítsék az akadémiát az eredményről. Pár hónappal később Charles párisi fizikus megteszi az első lépést a léghajózashoz. Ő már nem a levegő melegítésével kísérletezik, hanem hidrogéngázzal megtölt egy selyemtasfotából készült és áthatlan gummiburokkal ellátott gömböt. A hidrogéngáz éppen tizennégyszer könnyebb a levegőnél s ezt Charles onnan is tapasztalhatta, mert a drága ballona úgy eltűnt a felhők között, hogy sohse találta meg. Franciaországot a forradalmi hangulat dacára nagyon izgatta a Charles ballon eltűnése. A jó öreg párisi újságok heken keresztül találgatták, hogy mi történt a léghajóval s találgatásaik két véglet között mozogtak. Egy részük azt erősítette, hogy a ballon eltűnt a világűrben s az egyik bolygóra került, mások viszont azt hitették el nem éppen nagy számu olvasóikkal, hogy felrepült a napba és ott a nagy hőség következtében felrobbant. Még 1803 ban is, tehát éppen

husz évvel az eset után, akadtak újsághírek, amelyek a Charles féle ballon feltalálásáról szóltak. Grünwaldban 1804. karácsonyán egy fényfoltot láttak az égbolton s a híres Allgemeine Zeitung azt újságotta, hogy az nem lehet más, mint a husz évvel azelőtt elszabadult Charles gömb.

Pilatre de Rozier az első, aki 1783. október elsején, szélesenedő szép őszi napon felszállt egy léggömbön s pár nap múlva d'Arlandes marquisval hosszabb légi utra indul. Ők ketten nyitják meg a légi utasok sorát s utánuk a léghajó lassan-lassan a közlekedés eszközé válik. Nehezen hozzáférhető bár ez az eszköz s nem igen biznak ugyan benne, de azért Napoleon háboruban már hadi célokra használja az ujkor legnagyobb hadvezére hadállásokat, ellenséges telepeket kémleltet ki a felhasználásával. Magyarországra a múlt század huszas éveiben száll el legelőször a léghajó, de a híret már előzőleg jól ismerték. 1813 ban a jánosfővétel bucsu napján sárga és kék „luftballonokat“ vesznek gyermekeiknek a pestiek. De azért a Magyar Tudóstársaság — ez volt tudniillik az Akadémia neve a megalakulás utáni években — mondjuk a Magyar Tudóstársaság folyóiratában, a Tudománytárban, már 1839 ben értékes értekezés lát napvilágot a „légi hajózás problémájáról.“

A levegő meghódításáról nem lehetett komolyan beszélni, amíg a technika nem tökéletesedett a Daimler-féle motorokig. Amíg nem

Hajsza egy orvos ellen. k

A bajai biztosító pénztár botránya.

Távirati tudósítás.

Arad, július 28

Tegnapi számunkban megírtuk, hogy a bajai betegsegélyző pénztár igazgatósága valóságos hajsztát indított orvosa, Kuzmann Oszkár dr. ellen. Az igazságtalan támadás most hatalmas botrányra dagadt s valószínűleg alapjában rendíti meg a pénztárt. A kinos botrányról újabban a következőket jelentik Bajáról:

Az országos munkásbiztosító pénztár tudvalevően megindította Kuzmann dr. ellen a fegyelmit megelőző vizsgálatot. Utóbb pedig összeült egy választott bíróság, amelynek elnöke egy nőszabó, alelnöke egy szobafestő, tagjai kereskedősegédek és ipari munkások. Ezek összeültek és orvosi kérdésekben szakvéleményeket mondva, felülbírálták a pénztári orvos rendelkezéseit és Kuzmann dr.-t elmozdították az állásától. A munkásbiztosító-hivatal országos központja felfüggesztő határozatát hatályon kívül helyezte, mert sem az igazgatóság, sem a bíróság nem tartotta be a törvényes formákat. Az orvost, akit a bojkott és a hajsza kiűldözött a városból — visszahelyezte az állásába, a pénztár igazgatóságát pedig utasította, hogy indítsa meg a fegyelmit a törvényes formák között és válasszon be a bíróságba három orvost is.

Az utasításnak azután úgy tett eleget a pénztár, hogy éppen azokat az orvosokat választotta be a fegyelmi bíróságba, akik a Kuzmann-féle bojkottban vezetőszerpet játszottak. Ezek az orvosok egészen a mai napig tagjai is voltak a fegyelmi választmányoknak és résztvettek a tárgyaláson.

Hétfőn reggel azonban hirtelen fordulat állott be. Az orvosok, Dömötör Kálmán dr., Ladányi Mór dr. és Walleshausen Jenő dr. visszaléptek birói tisztüktől és ezzel megszűnt a fegyelmi tárgyalás. Az egész eljárást újból kell kezdeni. Most úgy áll a dolog, hogy a bajai kerületi munkásbiztosító hivatal köteles egy tényleg nem működő orvosának egy évre visszamenőleg megfizetni 2000 korona évi járandóságát és tovább is fizetni havonként a fize-

volt megoldva a dugattyu holtpontra jutása, addig senki sem bizhatta nyugodtan motorra, nemhogy önmagát, de még gépeit sem. A technika fejlettsége megadta a módot az aviati- kus repülésre és ezzel mindjobban eltávolod- tunk a léghajó kormányzására tett kísérletektől.

Ezekről most el kell mondani egyet-mást, noha a kormányozható léghajóval, a repülőgép diadalával kapcsolatban, szinte anakronizmus ez- zelfoglalkozni. Az aeronautika már a múlt század huszas éveiben azon volt, hogy a léghajót tö- kéletesítse, ami alatt egyedül a kormányzást értették. A léghajósok úgy vélekedtek, hogy erre egyetlen mód, ha a léghajót épp úgy el- látják vitorlákkal, mint a tengeren tovasiető bárkát és hajót. A szél bekapaszkodik a vi- torlába és ez emeli a ballon stabilitását. A kö- söbbi években kormánylapátok alkalmazásával akarták a léghajó irányát megszabni. Giffard 1852-ben orsóalaku léghajót épít és három ló- erejű gőzgépet visz magával. A gőzgép hármas légesavart mozgatott — itt már a vitorlás ha- jók utánzásáról a propeller rendszerre tértek át es innen a csavar — ám a léghajót csakis szélesenedben lehetett kormányozni, s a szélnak csak egy játékszere volt, mint minden más ko- rábbi ballon. A kísérletezőeknek ezekben az eredménytelen éveiben már akadnak hangok, amelyek azt mondják, hogy soha nem lesz kormányozható léghajónk és Jules Verne — mint egykor Cyrano de Bergerac — a hódító Roburban felvet egy látszólag szellemes ötlet- nek tetsző eszmét: a levegőben csak a levegő- nél nehezebb gép tud majd abszolút biztonság-

tését. Ezzel azonban még nincsen elintézve a kérdés. Kuzmann dr. ügyvédje 10,000 korona kártérítést igényel fele részére. Ha a pénztárnak ezt az összeget ki kell fizetnie — és ezt a bíróság alkalmasint meg is ítéli — akkor a pénztár menthetetlenül csődbe jut. A város kereskedő, iparos és munkás köreiben óriási a fölháborodás azok ellen a volt igazgatósági tagok ellen, akik ezt a csunya botrányt fölidézték. Valószínű, hogy a volt igazgatóság tagjait anyagi felelősségre vonják.

A textil-gyár építése.

Haeffele János Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Az aradi Hungária szövőgyár kezdeményezője és az új részvénytársaság igazgatósági tagja, Haeffele János elzászi gyáros néhány nap óta Aradon időzik. Haeffele az aradi gyár építkezési előmunkálatai ügyében jött Aradra, ahol tegnap és ma ez ügyben az illetékes körökkel tárgyalásokat folytatott.

Több nappal ezelőtt tudvalevőleg olyan hírek terjedtek el, mintha az új részvénytársaság a gyár építésénél az aradi ipart mellőzésben részesítené. E hírekkel szemben már annak idején közöltük Varjassy Lajos polgármester nyilatkozatát. Haeffele mostani aradi tartózkodása alkalmával alkalmunk volt illetékes helyen tájékozást szerezni az építkezés ügyéről.

Értesülésünk szerint Haeffele János az építkezésekre vonatkozó előmunkálatok végét jött Aradra. Ez intézkedésekhez tartozik elsősorban az, hogy a helyi építésszektől, vállalkozó cégektől a költségvetések beszereztesse. E költségvetések rövid pár napon belül be fognak érkezni és remélhető, hogy a munkálatok már két-három héten belül ki lesznek adva. Így az építkezés alapozási munkálatai már augusztus közepe felé kezdetüket fogják venni. Természetes, hogy magát a tervezést csak olyan cég végezheti, mely szakértő ezen a téren, de viszont a gyár igazgatósága igyekezni fog ezt

a követelményt összhangzásba hozni az aradi ipar érdekeivel.

Haeffele János aradi tartózkodása alatt intézkedett abban az irányban is, hogy az építési engedély elnyerése végett a gyár terveit már a legközelebbi napokban bemutassák a városnak.

Szép asszony és tanító az aradi bíróság előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Egy fegyelmi ügyből kifolyólag érdekes tárgyalás volt ma az aradi büntető törvényszék előtt. Makucza Karácsony borosjenői tanító jelentett fel egy szép borosjenői özvegyet hatóság előtti rágalmozás miatt. Az ügy előzményei ezek:

Özv. P. J.-né borosjenői uriaszony feljelentést tett a múlt évben Makucza Karácsony tanító ellen. Feljelentésében súlyos váddal illette a tanítót. Azt adta elő panaszában, hogy Makucza Karácsony tanító őt állítólag szerelmi ajánlataival üldözte és kijelentette, hogy megbuktatja az iskolába járó leányát, ha szerelmi ostromára nem reagál. A panaszszal Arad vármegye közigazgatási bizottsága foglalkozott és Makucza Karácsony ellen köteletségének vétke elmulasztása miatt elrendelte a fegyelmi vizsgálatot. Makucza felelőssége folytán a közoktatási miniszter hibás minősítés folytán feloldotta a vizsgálatot és az új vizsgálatot a tanító közbotrányát okozó magaviselete címén rendelte el.

A fegyelmi vizsgálatot ezután lefolytatták. A helyszínén, Borosjenőn kihallgatták a szép asszonyt, a tanukat és a bepanaszolt tanítót is. Ítélethozatalra azonban nem került a sor, mert Makucza Karácsony bejelentette, hogy hatóság előtti rágalmozás miatt panaszt emelt az aradi ügyészség előtt özv. P. J.-né ellen és kérte a fegyelmi bíróságot, hogy ennek a büntető pernek jogerős befejezéséig, ítélethozatalát függesse fel. A fegyelmi bíróság ennek a kérelemnek helyt is adott.

Ma tárgyalta Makucza panaszát az aradi büntetőtörvényszék Bittó József törvényszéki bíró elnöke alatt. A törvényszék özv. P. J.-nét bűnszónak mondotta ki a Makucza Karácsony tanító terhére elkövetett rágalmozás

véttségében és ezért husz korona pénzbüntetésre ítélte el. A vármegye közigazgatási bizottsága csak a bírósági iratoknak áttétele után fog a fegyelmi ügyben ítéletet mondani.

Tizedik gyógyszertár Aradon.

A belügyminiszter döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A belügyminiszter ma érkezett leiratával tudtára adta Arad város közönségének, hogy engedélyezte a tizedik gyógyszertár felállítását. A miniszter döntése megfélebbizhetetlen és Szokoly Sándor ötödszöri folyamodás után berendezheti a Kelemen-téren a gyógyszertárát.

A miniszteri leirat határozottan kijelenti, hogy a város törvényhatósági bizottságának felfogásával ellentétes álláspontot foglal el ebben a kérdésben a kormányhatóság. A közgyűlés már évek hosszú sora óta, a közegészségügyi bizottság javaslata alapján, állhatatosan utasította el mindazokat, akik gyógyszertári engedélyért folyamodtak. Valamennyi kérvényt azzal a véleménynyel terjesztette fel a törvényhatóság a belügyminiszterhez, akinek hatalmi szavától függ tulajdonképpen, hogy valaki boldog tulajdonosa legyen-e egy gyógyszertárnak — hogy Aradon ez idő szerint kilenc patika teljesen kielégíti a szükségletet, közegészségügyi szempontok nem teszik kívánatossá számuk szaporítását és az elhelyezésük a lakosság lakóviszonyainak teljesen megfelelő.

A miniszter ezideig tekintetbe is vette Aradváros véleményét. De a most adományozott patikajogot tudtul adó és a városházán érthető feltűnést okozott leiratában azt mondja, hogy félre tette a közgyűlés informálását és hivatalos uton beszerzett adatokból meggyőződött arról, hogy Aradon szüksé-

gal repülni. Nem ami könnyebb, hanem valami, ami nehezebb a levegőnél, az fogja a légvilágot birtokába venni. Pár évvel utóbb egy angol tudós nyíltan hirdeti, hogy a Montgolfier testvérek nem vitték előre az emberiséget, hanem utját vágta a levegő meghódításának. De hiába a fizikai tudomány minden újabb vizsgálata és fejtegetése. Az ember ragaszkodik kedvenc érzésméjéhez és a meglevőhöz s nem tud megválni egy gondolattól, amelylyel már megbarátkozott. Giffardnak követője akadt Tissandier Gaston személyében, aki már nem gőzgépet, hanem Siemens-féle dinamo-elektromos motort visz magával. Tissandier egy elvet hirdet, aminek a célszerűsége kezdetől fogva kétséges volt az igazi hozzáértők előtt. Azt hangoztatja, hogy a hajtógép, mely a kormánylapátoknak eleven erőt kölcsönöz, tűzbiztos, könnyű és erős legyen. Az 1883. év októberében fel is szállt, de az első szellőkben is használhatatlannak bizonyult a hónapokig kormányozhatónak tartott léghajó. Azután Wölfert ballongjáról derül ki, hogy hiába van vele a nagyszerű Daimler-motor, melyet már nem gőz és nem villamosság, hanem benzín hajt, a léghajót úgy dobálja ide-oda a forgószél, hogy nem annyira a légkorlátlan ura, mint inkább a szelek magával tehetetlen játékszere. Wölfert 1897. június 11-én a tudomány gloriózus nevű vértanúja lett. Knabe nevű mechanikusával halálát lelta a felszálláskor. A Daimler-motor felrobant, a ballon tüzet fogott és az emberi művelődés történetébe két új név vonul be. És jönnek Santos Dumont, Lebaudy és a modern

aeronauták legjobbjai, végül Zepplin gróf, ám a kormányozható léghajót egyiktől sem kapjuk meg. Elért sikereik is azt bizonyítják, hogy csak szélcsendes időben történő kormányzást érhetünk el, de a legkisebb szellő is urrá teszi a levegőt akár a legjobban kormányozható léghajón. Egy-egy sikerült út, menettervek pontos betartása néhány percre ismét hitet kelthet az emberben, hogy a kormányozható léghajó nem utópia, hanem olyan sok évtizedes vágy, amely előbb-utóbb valóra váltható, ám az aviatika már nem áll meg féltuton és mintegy másfél évtizeddel ezelőtt kétségbe nem vonható bizonyosságát szolgáltatja, hogy a repülőgépe a jövő.

Lilienthal Ottó német mérnök az első, aki a madár röplését behatóan tanulmányozza és használható repülőgépet szerkeszt, amelynek azonban nincs motorja s emberi erő indítja. A vakmerő aviatikusnak 1896. május 1-én nagy sikere volt. Kilencvenegy másodperc alatt hét-tíz méter magasságban százötven-háromszáz méternyi utat tett meg, de három hónap múlva, augusztus 9-én tizenöt méter magasságból lezuhant és szörnyet halt. Chanute az ő nyomdokába lép s tizenkét siku repülőgéppel sikerül felemelkednie. Mindezek a kísérletek nagyon meggyőző erejűek voltak. A benzín empirikus hatást gyakorol az egész technikára és olyan motorok készülnek, amelyeket tíz év előtt még senki sem remélt. Minden sikerült felszállás nyomában az egész emberiség lelkesedése jár. Az utóbbi öt-hat évben lázas akaratörővel dolgozik az aviatika s ennyi energia

és anyagi erő csak sikert hozhatott. Fahrman, Delagrange és a Wright testvérek nem is álmodott sikereket érnek el s a levegő az emberrel folytatott harcában egyre több esatát vesz. Egy héttel ezelőtt Latham repülésekor még kísért Ikaros sorsa, de tegnapelőtt beteljesült az évezredes álom s Bleriot győzelme a rejtélyes hatalmak kapitulációja.

Via coelestis. Néhány év múltán a repülőgép tökéletes lesz, mint minden, ami a technika vívmánya s az ember el fog indulni az égi utakra és lesznek repülő observatóriumok s végső eredményben a levegőben végigszáguldó gigászi közlekedési eszközök. Verne hódító Roburjának gépe meg fog jelenni és hirdetni fogja az ember mindenhatóságát.

Fog-e mindez változtatni az állam és a társadalom rendjén, s a nemzetek szerint csoportosult emberek hatalmi viszonyán és egyensúlyán? Ez a kérdés fog ezennel kísértetni, valahányszor az ember újabb győzelmet arat a levegőn. De a kicsinyes szempontokat az ügy óriásszerűsége láthatatlanná teszi. Hisz itt van örök példaképpen a tegnapelőtti repülés. Anglia felujjongott a doveri hirre s a parti őrség parancsnoka azt mondja, hogy becsületesebb érzelmek egész világa lopódzott lelkébe, amikor a tenger felett repülő embert meglátta. Angliának a sziget megközelíthetlenségére büszke katonája nem is gondol arra, hogy mit jelent Bleriot diadala. Van egy út, amelyen a legyőzhetetlen brit flotta nem tud

ges a tizedik gyógyszerár. A részletes megokolástól eltekint a miniszter és a városnak ezek után nincs más teendője, minthogy belenyugszik a változhatatlan elintézésbe. Megemlítjük, hogy a belügyminiszter az aradi gyógyszerárjog kiadásával egyidejűleg Pozsonyban egyszerre két új gyógyszerárnyitási engedélyt adott.

Mint megírtuk, az új patika már a legközelebbi időben megnyílik a Kelemen-téren. Tulajdonosa Szokoly Sándor lippai gyógyszerész lesz, akinek személyére az engedély-okirat ki van állítva.

Botrány a villamoson.

A megtámadott ügyész.

Távirati tudósítás.

Arad, július 28.

Kinos botrány színhelye volt kedden este Szabadkán egy villamos kocsis. Palicsón a végállomásnál felszállt az amugy is zsufozásig megtelt villamoskocsira Czírok Lajos cipész-mester és fia, Czírok Andor, mindkettő a feleségével és mindkettő tekintélyes mennyiségű bort fogyasztván el előbb. A dülöngélő utasoknak nem jutott ülőhely s a Perronnon igyekeztek tőlük telhetően állani.

A Demidor-villánál felszállt még a villanyosra Jakobsics Imréné és leánya, akiket Karácsonyi Gyula kir. alügyész kísért. A hölgyeknek az udvarias férfiak helyet szorítottak, Karácsonyi pedig az ajtóban állott meg.

A két Czírok vérbenforgó szemekkel mérte végig Karácsonyit, mert a társaságában érkezett hölgyek ülőhelyet kaptak, az ő nejeik pedig állva kényyszerültek utazni. Szinte látszott Czírokékon, hogy kötekedni szeretnének.

Néhány perc múlva nagyot zökkent a villanyos s akik álltak: mind hátrafelé dültek, Czírokékat kivéve, akik — a bor törvényei szerint — előre bukácsoltak. Eközben Karácsonyi alügyész válla összeütődött Czírok An-

dor vállával. Karácsonyi udvariasan bocsánatot kért, az ifjú Czírok azonban durván rátámadt.

Szó szót követett s míg az alügyész nagy önmérséklettel udvarias kivánt mindvégig maradni, Czírok rákiáltott:

— Fogja be a száját!

Erre azután elhagyta a türelme az alügyészt és pofonütötte Czírok Andort.

A következő perében rettenetes kavardás történt. Czírokék — mind a négyen — rárohantak az alügyészre. A zajra figyelmes lett Gevorkovits Aladár rendőrbiztos, aki közjük ugrott. Ép akkor sujtott ököllel Czírok Andor, aki arcon találta a rendőrbiztosot és az öreg Czírok, aki egy esernyővel csaknem kiütötte a rendőrbiztos szemét. Ekkor a kocsis belsejéből előfutott Hoffmann József dr. rendőrtisztviselő, akit mellbevágtak a nekivadult támadók. Eközben a villanyost megállították s a garázdálkodó familiát leszállították a kocsiról. Az eljárás megindult ellenük.

Kánikulai tréfák.

— Budapesti levél. —

(Sándor Pál és Molnár János.) A nagy politika szünetel, de az anekdoták nem szünetelnek. A politikusok, akik ugyan megcsömörödtek, nemcsak a politikától, hanem egymástól is, néha mégis találkoznak. Két harcos ellenfél került össze a minap: Molnár János prelátus, a néppárt papi vezére és Sándor Pál merkantilista törzsfőnök, a Lipótváros koronázatlan királya. Arról a két végletről beszéltek, amely őket nemcsak a politikában, hanem a társadalmi munkában is elválasztja és Molnár János, mint már sokszor, most is azt az ajánlatot tette Sándor Pálnak, hogy térjen át a katolikus vallásra. Molnár egészen komolyan fölismerte Sándorban a nagy agitatori értéket és különösen az hódította meg, hogy Sándor Pál, mint a szociológiának egyik képzett ismerője állandóan azt jóslgatta a parlamentben, hogy a néppárté a közeljövő és a szabadelvű uralom után egy kis megszakítással hosszú ideig a konzervatívok fognak uralkodni. A prelátus ezért a neki kedves jóslásért kínálta meg a lipótvárosi követet már többször a keresztiséggel. Sándor Pál mindig elhárította magától a megtiszteltetést, de a néppárti vezér nem tágitott.

— Hát jó, egy föltétel alatt kikeresztelkedem, — mondta legutóbb Sándor Pál.

— Oh kérek alássan, parancsolj! — kapott a szón Molnár. És mi az a feltétel?

— Nagyon egyszerű: én kikeresztelkedem, de te térj át a zsidó vallásra.

Molnár János ezóta nem térít.

(A fogadalom.) A Nemzeti Kaszinóban változatlanul, bár változó szerencsével folyik a kártyajáték. Egyik este két magmás rendezett nagy makaó-mérkőzést. Mikor az egyiknek, a grófnak minden pénze elúszott, dühösen az asztalra csapott és így szólt:

— A kutyafáját, pedig megfogadtam annak a nőnek, hogy többé nem veszek kártyát a kezembe.

A báró, aki partnere volt, a legnagyobb hidegvérrel felelt:

— Vigasztalódjál, annak a nőnek én is megfogadtam.

(A megközelíthetlen Wekerle.) Vannak emberek, akik abból élnek, hogy folyton a miniszteri előszobában lesik a bebocsátást. Ezek persze ismerik minden miniszter szokását és egész pszichológiai tanulmányt tudnak elmondani a miniszteri fogadásokról. Egy ilyen előszobázó beszélte el, hogy Wekerle abszolút megközelíthetetlen. A múltkor azután egy olyan dologban ke-

reste őt, ami magát a miniszterelnököt is nagyon érdekelte. Nagynehezen bejutott hozzá s legnagyobb álmélkodására Wekerle szemrehányással kezdte a beszélgetést:

— Miért nem kerestél föl előbb?

— Kérek alássan, kegyelmes uram, hol keresselek?

— Hogy hol? Hiszen oly egyszerű a dolog. Vagy a miniszterelnökségen, vagy a pénzügyminisztériumban, vagy a képviselőházban, vagy Dánoson, vagy Klopódián vagy Bécsben.

— No és azt hiszed, kegyelmes uram, hogy meg is lehet téged találni?

A miniszterelnök ravaszul mosolygott és megvakarta a feje bubját:

— Hát van valami igazság benne. Olykor magam is úgy vagyok, hogy ha a pénzügyminiszternek valami sürgős dolga van a miniszterelnökkel, órák hosszat kell várakoznia, amíg fogadja.

(A rögtönzött küldöttség.) Sztérynyi Józsefet már sokkal könnyebben lehet megközelíteni csak türelem kell hozzá. Olykor azonban ennek is vége szakad s ilyenkor egy jó ötlet segít.

— Uraim, — szolt valaki egyik délután az előszobában várakozó pasasokhoz, — én két hét óta járok ide s még mindig nem jutottam be. Indítványozom, alakuljunk küldöttséggé és meglátják, nyomban elfogad a kegyelmes ur.

Csakugyan így is történt. A deputációt soron kívül fogadta az államtitkár és odabent persze meg kellett mondani, hogy az egész küldöttségesdi csak ürügy. Sztérynyinek tetszett a jámbor család és oly jó kedvre hangolta, hogy rendre meghallgatta az ál-deputációk legkülönfélébb kérelmét.

Végrehajtás gyermekszülés közben.

A királysértő Királyné.

Távirati tudósítás.

Arad, július 29.

Királysértési pört tárgyalt kedden a szegedi törvényszék. Asszony sértette meg durván a magyar királyt és az asszonyt a törvényszék — fölmentette.

Király Józsefné volt a királysértő. Király Józsefné adai asszony. Végrehajtó érkezett a szobájába, amikor gyermeket akart szülni.

A végrehajtó nem törődött a szenvedő asszonynyal. Az ura hadmentességi adóját követelték. Az asszony sirva nyögte:

— Az uram itthagytott. Hagyjanak, látják, hogy mint vagyok...

— De kell hadmentességi adót fizetni, ha beteg, ha nem, — mondta a végrehajtó.

— Hát mért nem vitték el a hóhérok az uram inkább katonának? Az ördög bujjon belénk, mindbe, a császárhoz, a...

És szidta, dühösen, végkimerülésig a királyt az asszony. A végrehajtó aztán királysértésért följelentette Királynét.

A keddi tárgyaláson beismerte az asszony, hogy gyalázta a királyt, de azzal védekezett, hogy nem volt beszámítható állapotban. Mert akkor nap, amikor a felséges királyt megsértette, gyermeke született.

Szinte így vallottak a beidézett tanúk, a végrehajtó, az asszonyhoz tartozók. Az asszony be is mutatta „a nagyságos törvényszéki uraknak” azt a kapálózó kis gyermeket, aki akkor nap született, amikor az édes anyja durván szidta a királyt.

A törvényszék szenzációs, humánus ítéletet hozott. Király Józsefnét fölmentette a királysértés vádjáról, mert bár elkövette, de nem volt beszámítható állapotban... Gyermekegyben feküdt, gyermeke született... Az asszony fájdalmas gyermekszülési pillanatai pe-

megálljt parancsolni az ellenségnek s Anglia negyven éven keresztül hiába küzdött a La-Manche csatorna alatt elvezető alagút megépítése ellen, mert van egy út, a: via coelestis. És Angliában az emberiség felejthetetlen dicsőségére legalább eddig feljajdulást nem lehet hallani: „ki nem fejezhető érzelmek fogták el lelkemet” mondja a doveri őrség parancsnoka. Mennyire emberibb ez az elfogódottság a németeknek Zeppelin félsikereit követő nemzeti őrvangésénél. A föld és az ország a népe, a levegő örök csöndje az emberé, ez az egyetemesség eszméjének első megismerése és ez az eszme nem enged hinni a repülő hadigépből.

Szó sincs róla, az elért eredmény, a felalált és egyre tökéletesedő aeroplan nemcsak az állami és társadalmi rendben fog a századok során mély nyomatokat hagyni. Egy ismeretlen tényező lépett fel, amelynek hatásait nem lehet kifürkészni. Valami a távoli jövőből, amelyet az emberiség multjához semmi sem fűz.

A technika evolúciója felviszi az embert az égi utakra, amelyekre letűnt évezredeknek országok harcaitól és vallási villongásoktól megtizedelt és elgyötört nemzedékei csak a hit sugallatával tekinthettek. Rég elhangzott zsolozsmák nyomtalan utjain fogunk végighaladni, miközben eltűnik az aeroplan alól a föld, elhal lármája s az örök csendből visszazapilantva a mélységekre, nem lát a szem egyebet egy ködpárába burkolt világnál, amelyből lassan-lassan előre törhetünk a világosság felé, hátrahagyva állami és társadalmi parancsokat, csak a világegyetem törvényeinek engedelmeskedve.

dig magasztosabbak, mint amilyen mértékben durva a felséges király méltóságának a megsértése. Bors János ügyész legfontosabbnak találta a dologban a királysértést és főbebezzett a törvényszék ítélete ellen.

Szerencsétlenség lovaglás közben.

A seprősi orvos balesete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

Súlyos baleset érte Berényi Imre dr. fiatal seprősi körorvost. Berényi ma reggel ügetésre tanított egy lovat, mellyel a tátralomnici versenyen akart részt venni. Tanítgatás közben a ló elragadta és oly szerencsétlenül dobta le, hogy az orvos igen súlyos sérüléseket szenvedett.

A balesetről csermői tudósítónk ezeket jelenti:

Berényi Imre dr. seprősi körorvos, aki szenvedélyes barátja a lovas sportnak, ma reggel Czárán János csermői földbirtokos birtokán lovagolt. Az orvos készült a tátralomnici ügető versenyre és gyakran járt ki Csermőre, ahol Czárán János egyik lovát gyakorolta be. Ma reggel öt órakor, amikor Csermőre megérkezett, kiment a versenypályára, ahol már kint voltak Czárán János és Fejér József, csermői birtokosok.

Az orvos felült a lóra és hosszabb ideig minden incidens nélkül lovagolt rajta. Egyszerre csak, nem tudni mi okból, a ló megijedt és elragadta lovasát. Berényi dr. ekkor átölelte a ló nyakát és le akart ugrani a vadul szaladni kezdő állatról. Szerencsétlenségére épen a ló elé ugrott. Az állat megbotlott rajta és maga alá vetette.

Czárán János és Fejér József sietve segítségére mentek Berényinek. Fel akarták emelni a földről a szerencsétlen embert és ekkor tünt ki, hogy Berényi dr. igen súlyos sérüléseket szenvedett. A ló eltörte karját és két oldalbordáját. Czárán János a legközelebbi vonattal beszállította a szerencsétlenül járt orvost a gyulai kórházba, ahol gondos ápolás alá vették. Berényi dr. 35 éves nőtlen ember és mintegy hat esztendő óta körorvos Seprősen. Balesete ismerősei körében nagy részvétet kelt.

SPORT.

A tennisz-vrseny második napja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A mai lapok tévesen közölték a Persa Margit és Montag Erzsike közti matsch eredményét. A versenyt Persa Margitka nyerte meg 6:3, 1:6, 6:0 arányban, dacára, hogy minden második játékban egy labda előnyt adott Montag Erzsikének.

A második napon 3 pár játszott Arad bajnokságáért. Szathmáry Béla — Kovács Jenő, Jakabffy Lajos — Boros József és Laczay Gyula — Losonczy Béla. Az első pár győztese Szathmáry Béla volt. Kovács Jenő, dacára szép játékának, 6:2, 6:2 arányában volt kénytelen kapitulálni.

Jakabffy Lajos — Boros József matsch eredménye 6:3, 6:8, 8:6. Élvezetes, izgalmas játékot produkált a régi és a fiatal gárda e két kiváló képviselője.

A Laczay Gyula — Losonczy Béla matsch Laczay Gyula győzelmével végződött.

A tegnapi fennmaradt vegyes páros Vajda Mariette — Kovács Jenő és Persa Tónika — Laczay Gyula között az utóbbi pár javára dőlt el. Persa Tónika éles, erős labdáival nem egyszer tapsra ragadta a közönséget.

Ezután következett a női bajnokság első fordulója. Montag Erzsike, Vajda Mariette állott egymással szemben. Ez a matsch volt a nap clouja. Minden sikerült labdát — ilyen pedig igen sok volt — tapsvihar követett. Az erős küzdelmet mi sem fejezi ki hivebben, mint az eldöntetlen eredmény: 6:3, 7:9. Holnap ezt a matschet befejezik és ezen kívül reggel 6 órakor Laczay Gyula — Boros József (bajnokság) és

Persa Tónika — Vajda Mariette (bandedikap.)

Délután 4 órakor kezdődik a verseny.

Pick Lajos dr. (Szeged) — Neidenbach Emil (bajn.), Persa Tónika — Persa Margit (bajnokság.)

Jakabffy Lajos — Montag Erzsike és Szathmáry Béla — Persa Margit (vegyes páros.)

Laczay Gyula — Kovács Jenő és Szathmáry Béla, — Boros József (férfi páros.)

Nyári mulatság a lipótmezei elmeógyógyintézetben.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 28

Tetszetős kiállítású új lap — július 26-iki kelettel — rácafol arra a közhiedelemre, hogy a nyár nem kedvező időnye a zszurnalisztikának. Ime: kellő kánikulában szárnyat bont legújabb kollégánk itt a fővárosban és megjelenik e címmel:

Lipótmezei Hirlap.

Nem tréfa. A lap megjelent: Szerkesztőség: I., Lipótmező, Elmeógyógyintézet. S a mi különös: „Ara nincs. Megfizethetetlen.” És, sajnos, a lap azt jelzi, hogy „Egyetlen szám.”

Thewrewk István író, a ki hónapok előtt idegbaja miatt önként vétette föl magát — mint önköltséges — ebbe az állami gyógyintézetbe, az intézet betegeinek Anna-napkor rendezett nyári mulatságára immár egészséges kedélyvel szerkesztette a „Lipótmezei Hirlap”-ot, melyet az intézet egyik nagy kertjében megtartott délutáni kabaret után a tánc előtt osztottak szét tréfás meglepetésül. A lap és a mulatság ismét élénk cáfolata azoknak a rémregényes híreknek, melyeket nálunk még mindig oly előszeretettel portálnak az elmeógyógyintézetekről, visszaretentve a közönséget e humanus intézményektől, a helyett, hogy a betegeket még idejekorán igyekezzenek a gyógyulás alapos reménye mellett gyógyító intézetben elhelyezni. Nálunk még mindig előbb skandalum kell, hogy valakit elsősorban a saját érdekében ily intézetbe internálhassanak, mi még mindig várjuk, sőt megköveteljük a kimondott súlyosabb ön- és közveszélyességet, hogy aztán, de csak aztán legyen elhelyezhető — legtöbb esetben már későn — az a szerencsétlen, a kit a korábbi elhelyezés még megmenthetett volna a munkás társadalom részére.

A Lipótmezei Hirlap vezércikke: vers. Itt közöljük első három strófáját:

A mi házunk.

A külvilág szemében gyászfekete e ház:

Az ablak-vasrács mögött „élőhalál” tanyáz;

A Dante Pokla bejárója fölötti szó:

Képeletben e ház falán olvasható:

Ki egyszer ide kerül, legyen gazdag, szegény,

Elmarad tőle ott künn örökre a remény.

A köztudat rettegve említi e helyet:

Inkább holtan, semmint itt lássa azt, kit szeret!

Legyen, ha már kell, inkább a néma sírba fekve,

Mint talán évek során itt „élve eltemetve”.

Guny's kegyetlenség tárgya e rejtelmes helyen... Mindenkit óvj meg ettől, én édes Istenem!

S meg is óv minket Isten: az Örök Szeretet, Megáldja két kezével e szomorú helyet. A halálsötétségbe világosságot ad: A künn hagyott remények éltető sugarát. Mi a világ szemében pusztító borzalom, Az itt a valóságban: gyógyító nyugalom.

Van aztán tréfa is ebben az ujságban. Például a második cikk:

Önálló nemzeti bank!

Éljen! Éljen! Éljen!

Háromszor és százszor is éljen!

Megvan az önálló nemzeti bank!

Ki adja a bankot?

Mi! Vidám zeneszóval: igazi bank — nótával!

A mi bankunk csengő, nemzeti, tiszta nemes ércalapja: a hamisítatlan magyar aranyos jókedv! S mindenkinek adunk belőle, aki csak hozzánk fordul. S nemcsak kölcsön, de ajándékba.

S mi igazat mondunk.

Hiszen tudjátok: gyermekek és bolondok mondják az igazat.

Jertek hozzánk, ti a külvilágból s nézzétek: még a beteg lélek is mily őszintén tud vigadni, ha nemes emberszeretet környezi.

Ti politikusok pedig ne csak bolondítsatok, hanem bolonduljatok már meg ti is egyszer: mondjatok igazat!

Éljen az önálló nemzeti bank!

Éljen a mi mai pompás nyári mulatságunk!

Éljen! Éljen! Éljen!

Háromszor és százszor is éljen!

Vagy a következő szerkesztői üzenet:

Elmés riporternek. Csalódik, fiatal ur, ha azt hiszi, hogy az „élőhalottak”-ról irt élcéldései valami nagyon bántják a mi betegeinket. Elvégre is az esztét csak az veszitheti el, akinek — van; ön pedig e baleset ellen már születésétől kezdve — biztosítva volt.

S a negyedik oldalon (mert négyoldalas ez a „hirlap”) a következő felhívás:

Aki be tudná bizonyítani, hogy mai nyári mulatságunkon unatkozott, annak

E Z E R K O R O N Á T

fizetünk ki az — önálló magyar nemzeti banknál.

A mulatságon vagy kétszázán vettek részt, csakis intézetbeli betegek s az intézet igazgatója, orvosai, tisztviselői családostul. Konrád Elza urhölgy, az igazgató leánya, Heltai Jenőnek egy bájos leánymonológját adta elő igen kedvesen. Hammerl Rezső, pénzügyi tisztviselő, egyike a főváros legkitünőbb műkedvelő kórikusainak, pompás kabaret-kuplékkal mulattatta — mint vendég — a betegeket. Thewrewk István cigányzenekar kísérettel zongorázott magyar népdalokat, saját átiratában. Kozma Dénes hangulatos költeményét szavalta el, s az intézet „Világzelleme”: Krikkay Gusztai bácsi ezerhatszáz világgölymenye közül előadott harmat azzal a bevezetéssel, hogy őt, a Világzellemet csak nagyon kevesen értik meg. Pedig Shakespeare és ő, csak ők ketten világirodalmi világzelleme. Van az öreg urnak még ötvenezer „bölcshatár” is (szintén a tizenhárom évi intézeti tartózkodás szellemi eredménye), s mindez valamikor közkinces lesz az emberiségnek, de ma még — sajnos — őt nem értik meg. De ha nem is értették meg, mégis zajosan megtapsolták a jövő századok e világgraszáló, köpöcs, ősz, jól táplált klasszikusát.

Azután tánc következett a szabadban cigányzene mellett és este kilenckor ki-ki visszavonult az éppen nem oly hátborzongatóan rémes „élőhalottak házába.”

Harrimann és Lánczy Leó.

Pénzfejedelmek, ha találkoznak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Tudják, ki az a Harrimann? Király. Koronája nincs ugyan, de koronái, azok vannak. Irtózatosságnak számíthat. Mit kerülgessük olyan sokáig ezt a dolgot? Harrimannnak milliárdjai vannak, ő az amerikai vasutkirály. Ilyenformán tehát igazán joga van ahhoz, hogy olyan büszke legyen, mint egy igazi király.

Ez a Harrimann elhatározta, hogy az idén Gasteinban fog nyaralni. És oda is utazott. Első dolga volt, — mint Gasteinból írják — hogy kiválasztotta magának a legelegánsabb szállodát, amelynek a homlokán a „Hotel de l'Europe“ cím büszkélkedett. Gyorsan elküldte a titkárját a tulajdonoshoz.

— Nagy tisztesség vár önre, — mondta a titkár.

— Ne mondja?

— De mondom. Harrimann azzal óhajtja önt megtisztelni, hogy a szállodáját szemelte ki lakásul.

— Nagyon örvendek. Rendelkezésre állok.

— Harrimannnak, a vasutkirálynak az egész első emeletre van szüksége.

— Hat szoba kivételével rendelkezésre bocsáthatom az egész első emeletet.

— Mire kell az a hat szoba?

— Az már le van foglalva. Egy régi vendégem számára. Evék óta itt lakik és most is lefoglalta magának.

A titkár amerikai hidegséggel távozott és jelentette a dolgot pénzfejedelmek gazdájának.

A pénzfejedelem irtózatosságra gerjedt. És a következő pillanatban gyönyörű automobilján sajátkezűleg robogott a renitens szállodáshoz.

— Mi van azzal a hat szobával? — kérdezte gőgösen.

— Ki van adva.

— Ki bérelte ki?

— Lánczy Leó.

— Ugy, Lánczy Leó? Hát majd elintézem vele ezt a dolgot.

És megvárta, amíg Lánczy Leó megérkezett, aztán gyorsan fölrohant hozzá.

— Kérem, — mondta az amerikai milliárdok ura a magyar pénzfejedelemnek, nekem szükségem volna arra a hat szobára, melyben ön lakik.

— Nagyon sajnálom, uram, lehetetlen. Nekem is szükségem van rá, — mondta udvariasan Lánczy Leó.

— Ne feledje el, én a legnagyobb áldozatokra is hajlandó vagyok.

Ez megdöbbentette a magyar pénzkirályt, a hatalmas magyar pénzügyi elnökét. Gasteinban ugyan találhatott volna elég sok ragyogóan szép lakást, de most már semmi áron sem volt hajlandó erre a szivességre.

— Én rólam azt tételezik föl, hogy pénzt fogadok el azért, ha kiköltözöm innen? Én rólam gondolja ezt Harrimann?

— És most már ő is rideg lett, föltámadt benne a magyar büszkeség. Olyan hidegen, a hogy egy magyar főrendiházi taghoz illik, jelentette ki kollégájának a pénzfejedelemnek:

— Sajnálom uram, erről egyáltalában szó sem lehet. Ne is beszéljünk róla.

Harrimann lefőzve távozott. Egész uton azon töprengött, hogyan lehetséges az, hogy az ő osengő milliárdjaival ez egyszer nem tudta elérni azt, amit akart . . .

Letartóztatott gróf.

Szegeden elfogott szélhámos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A szegedi rendőrség fogházába néhány nappal ezelőtt nagystilű szélhámos került. Szegeden ugyanis elfogták Matuska László grófot, akinek neve nem ismeretlen a botránykrónikákban. Matuska hat évvel ezelőtt Liptóvármegye főjegyzője volt, de mint utóbb kiderült, hamis okmányok segítségével választotta meg magát. A gróf háboríthatatlanul élvezhette volna a jó pozíciót, ha egyszer Budapestre való utaztában a vonaton egy főellenőr meg nem állapítja róla, hogy hamis első osztályú szabadjeggyel utazik. Akkor letartóztatták és a nyomozás során megállapították, hogy hamisak az összes okmányai s a jogi diplomája is hamisított. A törvényszék 4 évi fegyházra ítélte a grófot. Amikor kitöltötte a büntetését, Szegedre ment. Ott Blum Vince néven szerepelt. Külföldre a gyárosoknak leveleket küldött s árukat kért azzal, hogy neki Szegeden nagy divatú raktára van. Nagyon sok gyáros lépre ment és közel százezer korona értékű árut küldtek neki. Több kereskedő följelentésére letartóztatták az állítólagos Blum Vincét, aki a fogházban mindent elkövetett, hogy a hatóságot félrevezesse. Legalább öt néven szerepeltette magát. Az igazi nevét azonban nem akarta elárulni. A szegedi fogházban hívták már nagyberesnyei Beresnyei L. Tivadar Nákó, harmadik nevével Geich Rudolf gróf, a negyedik nevével Ullmann Frigyesnek. Tegnapelőtt még Ullmann Frigyes volt.

(Mókázik a szélhámos.)

Hogy miért lett Ullmann egyetlen napra, annak az az oka, hogy sétálni akart délelőtt tizenegy órakor. A vizsgálati cellából azonban nem engedték ki sétálni, mert olyankor a cellában a helyük mindnyájuknak, de meg Blum Vince adta az örömet és a vizeskanecót a cella ablakába vágta. Összetört a kanecó, az ablak üvegei, a dühöngő Blum Vincét pedig megvasalták. A megvasalás után kezdett először vallani Blum Vince. Csak így:

— Már Párisban, már Londonban is ültem, de még soha, sehol nem bántak úgy el velem, ahogy Szegeden. Sétálni akarok! — mondotta.

— Nem lehet mester ur, gróf ur, Vince ur, — mondták a börtönőrök.

— Nagyon szellemes, nagyon — mondta Blum Vince és az arany szemüvegét zsebre dugta. — Megmutatom, hogy nekem lehet. Vallani akarok! — kiáltotta Blum Vince.

Vitték a vizsgálóbíróhoz vallani.
— Csak azt akarom mondani — kezdte Blum Vince, — hogy elárulom az igazi, törzsgyökeres nevem. Az a nevem, ami a papámé volt: Ullmann Frigyes.

— Hol született?

— Nagyváradtól öt percre. Komolyan.

— Hány éves?

— Huszonegy.

— Legalább harmincöt évesnek látszik.

— Csak? — sópáncodott Blum Vince.

— Ki volt az édesanyja? — kérdezték újra a világszalótól.

— Az én mamám? Az én mamám magas asszony volt. Rotschild Száli. Esküszöm, hogy olyan igazat beszélek, mint máskor.

Elvezették Blum Vincét. Délután újra kihallgatásra jelentkezett.

— Most jut eszembe, hogy tulajdonképpen Salamon vagyok. Ullmann Salamon. Esküszöm.

Lefényképezték a világszalót. A fényképezés alkalmával is csalt Blum Vince. Zsebre-

tette az arany szemüvegét. Hiába kiáltottak rá, hogy tegye föl a szemüvegét. Nem tette föl. Három börtönőr egy kis birkózás után aztán úgy az orrára helyezte Blum Vincének a szemüvegét, hogy megdagadt az orra.

Hajnalonként sétálgatnak a törvényszéki palota udvarán a rabok. Így Blum Vince is. Blum Vince a raboknak Geich Rudolf gróf névvel mutatkozott be. A rabok üdvözlik:

— Ördög bujjon beléd, gróf!

Ezért Blum Vince dühös a rabokra. Haragban van a bugrisokkal — így mondja. Külön sétál, meg-megáll, gondolkozik. Ideges, a faleveleket tépi az udvaron.

(A fellestert gróf.)

Ma azután kétségtelenül megállapították róla, hogy ő Matuska László gróf, aki hat évvel ezelőtt hamis okmányokkal Nyitrán főjegyző lett. Ez a következőképpen derült ki róla:

Komlós Ferenc szegedi detektív, aki évek előtt Hatvanban csendőrmester volt, meglátta a szélhámost, amikor a rendőrfőkapitány elé vezették. Nagy örömmel kiáltott fel a detektív:

— Ez Blum Vince? Hisz ez a nyitrai gróf, akit Hatvanban letartóztattam. Ez a nyitrai álgróf, a volt vármegyei jegyző, akit csalásért, okirathamisításért elítéltek. Hamis szabadjeggyel utazott és leleplezték. Akkor nekem adták át Hatvanban.

Blum Vince ekkor csak annyit mondott a detektívnek:

— Tévedni méltóztatik. Én csak Geich Rudolf gróf vagyok, ez alföldi és nem a nyitrai gróf.

Szólt és távozott nyugodtan. Szalay József dr. szegedi főkapitány helyettes, amikor értesült a titkosrendőr fölismeréséről, rögtön maga elé vezette Blum Vincét, hogy meggyőződjék arról, vajjon csakugyan ő a nyitrai gróf? Szalay József dr. a nyitrai álgróf szélhámoskodásai idejében, 1901-ben Orosházán volt szolgabíró és találkozott a nyitrai gróffal.

— Fordulat állt be az én ügyemben? — kérdezte Blum Vince. — Hallottam, hogy a nyitrai grófnak néztek.

— Csakugyan, egészen a nyitrai gróf, — nevetett a főkapitány-helyettes. — Akkor nem volt ilyen hétfájdalmas arcu gróf ur akkor nem volt ilyen tulságosan sovány.

— Rossz az élelmezés, — jegyezte meg Blum Vince.

— Ha látja az ember ezt a sovány alakot, szinte kételkedni szeretne, hogy ez az a világszaló-e?

— Én vagyok az, Ullmann Salamon. Mondhatom, hogy iszonyu élvezettel csaptam be az embereket. Epen az, hogy ilyen szunyogsovány vagyok. Hát elmondok egy dolgot a főkapitány urnak. Szegeden voltam, a Polgár-utcában laktam. Berlinieket picéztem. Becsaptam őket egy kicsit, mint Blum Vince. Azok rájöttek arra, hogy a Blum Vince, hehehe, becsapta őket. Nohát engesztelni kezdtem őket. Más néven, a név igazán mellékes, hát más néven irtam a becsapott embereknek. Azt irtam, hogy én szegedi rendőrkapitány vagyok, hogy értesültem Blum Vince csalásairól és vizsgálatot indítok ellene, letartóztatom, becsuktam a betyárt. Megnyugodtak a berliniek, hállalkodó leveleket irtak nekem, a szegedi rendőrkapitánynak. Én aztán a leveleket még a postán elcsiptem . . . Főlséges dolog, ez aztán passzió volt. Élvezettel dolgoztam én, főkapitány uram.

— Szegeden csalt-e sokat?

— Ojjé! . . . azaz csak Szegedről csaltam. A szegediekkel nem lehetett semmire menni. Meg aztán tisztelem én a szegedieket. Komolyan.

A kihallgatás után elsétáltatták Blum Vincét a vizsgálati fogházba.

Blum Vince különben mindennap új mesét talál ki, hogy a rendőrséget félrevezesse. Most például esküdjök, hogy Ullmann Salamon ugyan, hanem rosszul emlékezett születésére, mert nem Nagyváradon született, hanem Breszlauban. Nem is huszonkét esztendő, hanem valamivel több. Hanem még mindig fiatalabb, mint amennyinek gondolják, — így mondja.

A szegedi rendőrség Nagyváradról ezideig nem kapott felvilágosítást a nagystilű világcsaló multjáról. Nagyváradon gyűjtik az adatokat, mert ott nem létező gramofongyárral csapta be a német kereskedőket. Blum Vincét csakis azután hallgatják ki, ha Nagyváradról megérkezik a rendőrség tüzetes jelentése.

Blum Vince ellen igen sok újabb feljelentést tettek.

Szalmaországból.

I. Rimini özvegye.

*

Zug a szalmaözvegy-terasz,
Sóhajoknak árva bokra;
Ott van, kinek fele lelke
Elutazott Siófokra;
Ez Francesbadnak miatta
Maradt egymagára árván,
Azt nejtől megfosztotta
Öt hétre a Lidó-járvány.
S ott ül még egy. Feje mint az
Alpeseknek tar hegye;
Nem Ostende bánatos, a
Rimininek özvegye.

Minden bánatok között
Legfájdóbb a szalma-bánat;
Am vigaszt az alkony-szélben
Néha lel ez is magának.
Habzó mámor, durrogó kedv
Veri fel az ut nyugalmát,
Konfláló is pezsgőt szűresől
Hegyha busulnak a szalmák.
S egy kivétel. Am a többit
A fene bárhogy egye,
Megőrzi a méltóságát
Rimininek özvegye.

Gyáva tán, kit meg nem illet
Szalmaság szent szabadsága,
Vagy aki csupán azért hű,
Mivel a hűtlenség drága?
Vagy a helynek, hova nap-nap
Levelet küld ez a szalma,
Szállott rá bús hagyománya,
Olasz, patinás borzalma?
Nem tudni. De így nevezték
S fölveheti névjegye:
„Iksz Ipszilon, diplomás férj,
S Rimininek özvegye.”

S osábitó, ha tud is lenni,
Férjre idegen nő bája:
Az is, hidd, erény nemtője,
Csak a nyári hó hibája.
Megernyed a józan hűség
Harminc-negyven Celziusban
S a szalma könyökig vájkál
Női arcbán, nyakban, husban.
S isten tudja, — egyet mégse
Nem vonz léha nők kegye:
Tíz órákor, megy s lefekszik
Rimininek özvegye.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Rang és mód, színmű. H. Körössy Juci és Hunyady József bucsufelléptével.
Péntek: A király, vígjáték. Hegedüs Gyula felléptével.

Szombat: A kivándorló, színmű. Hegedüs Gyula felléptével.

Vasárnap: Délután: A tiszteletes ur keservei, vígjáték. Este: Az ördög, vígjáték. Hegedüs Gyula felléptével. Utolsó előadás.

* Ladiszlaj József és Faludy Károly bucsuja. A szintársulat két érdemes tagját bucsuztatta el ma este meleg szeretettel az aradi publikum. Faludy Károly és Ladiszlaj József, akik éveken át voltak Szendrey társulatának tagjai, érdemes művészberek, akik jelentős sikereket arattak az aradi színpadon. Ladiszlaj egyik erőssége volt az operaelőadásoknak és hatalmas baritonjával sok kellemes órát szerzett a publikumnak. Legjelentősebb sikerét Tosca-ban Scarpia szerepében aratta, de minden szerepében megállta helyét és operaelőadásaink sokat veszítenek Ladiszlaj távozásával. — Faludy eredeti művésztelenség. Tulajdonképeni szerepköre a komikus és siheder szerepkör, de Faludy ép olyan ambícióval alakította a rábizott főrangú előkelőségeket a társadalmi színművekben, mint akár legbrilliansabb szerepét, Mujkót a Gül babában. Szépen csengő tenorjával vállalkozott a legnehezebb pártik eléneklésére is és ha nem is volt mindenben elsőrangú, több siker szől mellette, mint ellene. Népszerű tagja volt a szintársulatnak, akiért valósággal rajongtak a felsőbb régiók, ami a mai bucsuelőadáson szorongásig zsufolt karzatban nyilatkozott meg. Faludy született színész-talented, akitől még sok érdemeset fogunk hallani. A bucsuzó színészek Huszka operettjében, a Gül babában bucsuztak el szeretetteljes tapsok, lelkes ovációk és valóságos babérrdő közepette. H. G.

* Mártonfi Róbert távozása. Külön bucsuztató nélkül távozott el az aradi társulat kötelékéből Mártonfi Róbert, aki itt kezdte művészi pályáját és tőlünk a debreceni szintársulathoz megy, ahol fejlődő tehetsége ép úgy megtalálja a művészi milliót, mint nálunk. Itt tehetségével ügyesen illeszkedett az ánszámblba. Vidéki színpadon ritkaság számba menő eleganciájával mindig kellemes jelenség a színpadon és mint intelligens, ambiciózus színész, mindig igyekezett művészt produkálni. Mártonfi igazi sikereit még csak ezután aratja, de már pályája kezdetén beigazolta, hogy hivatottsággal lépett a művész-pályára.

* Hegedüs Gyula Aradon. A Vigszínház kiváló művésze, Hegedüs Gyula, aki péntektől kezdve 3 napon át lesz vendége az aradi színháznak, holnap este érkezik Aradra és pénteken már résztvesz a próbákon. Hegedüs pénteken A király-ban, szombaton A kivándorló-ban és vasárnap este Az ördög-ben lép fel. Hegedüs vendégszereplései iránt nagy az érdeklődés.

* Hunyadyék bucsuja. Szeretetteljes ünnepségben lesz része holnap este a színház két távozó művészenek: Hunyady Józsefnek és H. Körössy Jucinak. A Rang és mód című hatásos színműben lép fel a művész-pár, amely sok zajos sikert aratott az aradi színpadon. A többi főszereplő a következő: K. Kápolnay Juliska, Follinuszné, H. Harmath Józsa, Várnay Kesztyer, Leövey és Mártonfi.

* Az Uránia látványosságai. Méltán érdeklődik a közönség az Uránia-színház új műsora iránt, mely szebbnél-szebb látványosságokkal szerez nagyszerű szórakozást a publikumnak. Alig lehet egyik képet a másik rovására di-

csérni, annyira elsőrangú mindegyik. A legnagyobb tetszést a természet utáni felvételek aratják, de nem kisebb érdeklődéssel nézi a publikum a nagy művészettel megjátszott drámákat is, melyek mind festői szép helyeken játszódnak le. A kiváló műsor még csak csütörtökön kerül előadásra. 791.

Faludy levele Bleriothoz.

Üdvözli a francia aviatikust.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Bleriot, a szerencsés repülő, vasárnap óta babérokon nyugszik, de nyugodhatnék papíron is. A világ minden tájáról érkező üdvözlő sürgönyök és levelek valósággal elárasztják. Az aviatikusok nagy társadalmi, amelynek első sorban oka van az irigykedésre, érzelmeit gratulációkkal palástolja. Természetes emberi forrásból fakad mindkettő: az irigység is, a gratuláció is. Ha e sorok írójának sikerre váró aeroplánja volna, ő se tenne másként. Micsoda szerencsés ember ez a Bleriot! Nem a repülése miatt, hanem a világ minden részéből kapott levelek borítékjéért, illetőleg e borítékokra ragasztott ritkánál-ritkább postabélyegekért. (A feltaláló t. i. szenvedélyes bélyeggyűjtő is.)

Faludy Károlynál, az aradi repülőgépes színésznél azonban nem a levélbélyegek teszik nagy férfiúvá Bleriot mestert. Faludy az első sikerült monoplán tulajdonosát becsüli benne s nagybecsülésének azzal is kifejezést adott, hogy német nyelvű levélben üdvözöltette. Oda-syrakozott ő is Latham, Fahrman, a Wright testvérek és a többi bátor kísérletező mellé. Nem is maradhat el a gratulációban egyetlen komoly törekvő aviatikus sem. S minthogy valamennyi komolyan szeretne repülni, Bleriot ma abba a szerencsés helyzetben van, hogy a világon levő összes aeroplanmodell tulajdonosokkal megismerkedhetik, ha nem is személyesen, de papíron.

Faludy Károlynak a közös törekvésen felül egyéb jogcime is van, hogy Bleriot üdvözlésére siessen. Ez a jogcim az aláírásban jut kifejezésre: Faludy Károly színész, volt bádogos. Tudvalevőleg azelőtt Bleriot is bádogos volt, de ő a bádogos mesterség mellől nem a színpadra, hanem a mérnöki pályára lépett. A Faludyhoz irandó válaszlevelét tehát bizonyosan így írja alá: Bleriot, a La Manche esatorna legyőzője, mérnök, volt bádogos.

Ami sikerül az egyik volt bádogosnak, miért ne sikerülne a másiknak is? Csakhogy Bleriot sokkal szerencsésebb viszonyok közt munkálkodott. Az anyagi erőforrások rendelkezésére állottak, Faludy pedig pénztelenséggel küzd. A művelt nyugaton ez nem volna legyőzhetlen akadály; ott mindig megmozdul az érdeklődés, ha kis kockázattal szemben nagy eredmények kecsegtetnek. Magyarországon ezt a gyakorlatot csak a sorsjegyvásárlásnál alkalmazzák. Itt a már meglevő korszakos találmányok is belefulladásnak a közönybe, hát még azok, amelyek csak reménybeliek, bármily komoly legyen különben az alapjuk.

Egyébiránt Faludynak újabban ismét komoly kilátásai vannak, hogy anyagi támogatáshoz jut.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

HIREK.

Latham lezuhanása.

— Latham a második kudarcáról. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 28.

Londonból jelentik, hogy *Latham* tegnap este tizenegy órakor hajóra szállt és visszatért Calaisba. *Latham* elutazása előtt a következőket beszélte a hírlapíróknak:

— Felszállásomtól kezdve egészen addig a percig, amikor a baleset ért, pompásan ment minden. Már egész tisztán hallhattam a Doverben lévő hajók gőzpipjainak az éles hangját és azt hittem, hogy még csak legföljebb fél mértföldnyi ut van előttem, amikor, mint első repülésem alkalmával, *motorom hirtelen megállt*. Az aeroplan azonnal *esni kezdett*. Minthogy láttam, hogy a hideg fürdő kikerülhetetlen, lefeküdtem, hogy az ütés erejét, amikor a tengerbe zuhanok, lehetőleg enyhítem. Az aeroplan gyorsan *zuhant lefelé* és nagyobb erővel csapódott a vízbe, mint első felszállásom alkalmával. *Arcom a géphez ütődött*. Motor-szemüvegem, melyet azért vettem fel, hogy szememet a gyors röpkedés közben *arcomba vágó szél* ellen védjem, eltört. Ez okozta sebesüléseimet.

— Milyen pech, hogy a szerencsétlenség éppen ebben a pillanatban történt. *Még egy pár perc és a Shakespeare-szirt közelében partraszállhattam volna*. Nem hiszem, hogy balesetemet az eső okozta, mert a gép védve volt. Alighanem a motorban volt a hiba.

Londonból táviratozzák: Ujabb, jóllehet nem hivatalos jelentések szerint, *Latham* 5 óra 47 perckor (angol idő) szállt fel Sangatteban és 6 óra 13 perckor esett a tengerbe léghajójával, tehát 26 percig röpkölt.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 29-én az időjárás: meleg, északon és nyugaton zivatarok.

— Péter király lemondása? Belgrádból táviratozzák: Nisből érkezett hírek szerint az ottani helyőrség legénysége és tisztjei között nagy nyugtalanság uralkodik. Péter királyt a nisi helyőrség arra akarja kényszeríteni, hogy György herceg javára a trónról mondjon le.

— Szerényi államtitkár Brassóban. Brassóból táviratozzák, hogy Szerényi államtitkár ma odaérkezett. Az államtitkárt a pályaudvaron küldöttség élén a polgármester üdvözölte. Szerényi válaszában megköszönte a szives fogadtatást, kijelentve, hogy amit mondani akar, azt majd holnapi beszámolóján fogja választóival közölni. Az államtitkár azután hosszú kocsisortól kísérve, folytonos éljenzés közt hajtott szállására.

— Kirendelés az aradi munkásbiztosító pénztárnál. Az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár *Bak Sándor*t, az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár ügyvezető igazgatóját kirendelte a brassói, fogarasi, nagyszombati és gyulafehérvári munkásbiztosító pénztárak ügykezelésének és számvitelének megvizsgálására, mérlegeik helyesbitésére és gyógyszerkezelvények megkötésére. A kiküldetés tartama alatt, mely mintegy két hétre terjed, *Sárga Károly* titkár helyettesíti az ügyvezető igazgatót.

— A Laendler-telep körül. Több aradi polgár aláírással ma különös panasszal fordultak a polgármesterhez. Elmondják benne, hogy a Laendler-féle fatelepen a fák olyan módon vannak főlhalmozva, hogy azt az ipartörvény tiltja. Elpanaszolják, hogy hónapokkal ezelőtt figyelmeztették erre az aradi rendőrséget, amely akkor megnyugtatta őket. A fák elhordása iránt azonban a rendőrség nem gondoskodott. Ezért fegyelmi vizsgálatot kérnek a polgármestertől a rendőrség ellen. A polgármester megvizsgálja az ügyet, amelyet úgy látszik csak néhány ember lát olyan nagyon veszedelmesnek.

— Szántó Izidor fogságban marad. *Szántó Izidor* és *Ujházy Andor*, a vizsgálóbíró helyettesének a vizsgálat és a vizsgálati fogság elrendelésére vonatkozó végzése ellen, — mint megirtuk — felfolyamodást jelentettek be a vádtanácsnak. Ma délután ült össze az aradi törvényszék vádtanácsa, hogy a felfolyamodás tárgyában határozzon. Az ülésen *Gallu János* királyi ítélőtáblai bíró elnökölt, az ügy előadója pedig *Aknay Andor* törvényszéki bíró volt. A vádtanács több mint két óra hosszáig tartó tanácskozás után hozzájárult a vizsgálóbíró végzéséhez és úgy *Szántó Izidor* mint *Ujházy Andor* ellen *fentartotta a vizsgálati fogságot*. A vizsgálóbíró helyettese a vádtanács döntését holnap fogja közölni a terheltekkel.

— Leszámolás a Székely-Otthonban. A következő sorok közlésére kértünk fel: Igen Tisztelt Szerkesztő Ur! B. lapjuk mai számában *Benkő Gyula* máv. főellenőr, a Székely-Otthon ezidő szerinti elnöke, egy hirtétetett közzé, amelyben azt mondja, hogy az 1907-ben Aradon tartott országos generális székely gyűlés számadásai mindezideig „személyi okokból” nem rendezettek. Minthogy ez a kijelentés és általában az a hír, amelyet *Benkő* ur az elnökség nevében közzétett, felette alkalmas arra, hogy a vezetésem alatt volt testület ügyeinek ellátása körül egy és más irányban gyanút keltsen, — ennél fogva sajnálattal bár, de kénytelen vagyok a testület erkölcsi reputációja érdekében is ugyancsak itt a nyilvánosság előtt kijelenteni, hogy a *Benkő* ur közleménye nem felel meg a valóságnak; a végleges leszámolás ugyanis mindezideig azért nem történt meg, mert éppen a *Benkő* Gyula ur elnöklete alatt külön e célra még ugyancsak 1907-ben kiküldött ötös bizottság abbéli feladatának, hogy a számadásokat megvizsgálja, mind amai napig eleget nem tett. Most is csak azért vizsgálták meg a számadásokat, mert én tegnapelőtt *Benkő* urnál járván, már nemcsak kértem, de végre egyenesen megköveteltem a még e héten belül való leszámolást. Tisztelettel: Arad, 1909. évi július hó 28-án. *Bedő Árpád* dr., a Székely-Otthon volt elnöke.

— Zivatar. A napok óta tartó kánikulai hőség után ma éjjel, kevéssel tizenkét óra előtt végre megeredt a zápor. Menydörgés és villámlás között indult meg az eső és felfrissítette a rekkenő levegőt. Arad határában is eső volt, mely azonban csak igen rövid ideig tartott.

— Hajókatasztrófa Orsován. Orsováról táviratozzák: A Dunagőzhajózási Társaság *István* nevű teherszállító gőzöse négy uszályhajóval összeütközött egy komppal, amelyen 16 vásáros és négy ló ment a tulsó part felé. A komp felborult, a vásárosok közül öten a vizbefultak, a többi sikerült megmenteni.

— „Pardon, nem haltam meg!” A nagyváradi elit-társaság több műpartoló tagja elmés körlevelet kapott minapában. *Adler László*, az Aradon is széles ismeretségnek és nagy vevőközönségnek örvendő képkereskedő bocsátotta szét ezeket az ötletes leveleket, amelyek szövegükben imígyen szólnak:

„Nagyságos Uram! Egy nem éppen elmés tréfautzó azt a „kedves” hirt terjesztette rólam, hogy f. hó 10-én véglegesen elköltöztem a másvilágra s nemes egyszerűséggel és meghatottan beszélt részleteket az ilyen alkalmakkor szokásos temetési szertartásról is. Ez a hír — kötelességemnek tartom Önt megnyugtanni — (ha ugyan nyugtalanokooott!) természetesen „légből kapott koholmány” és egyáltalán nem fűdi a valóságot. Erről Önnek egyébként a legközelebbi napok egyikén módjában lesz személyesen meggyőződést szerezhetni, mert olyan szép és hatalmas festménygyűjteményeijövköle Nagyváradra, amilyenre a legöregebb emberek sem emlíkeznek. Ezt a nyári szenzációt szives figyelmébe ajánlva, kéri továbbra is megtisztelő jóindulatát hálás hive: *Adler László* műkereskedő.”

— Szerelmi dráma Nagymaroson. A budapestiek ismert nyaraló- és kiránduló-helyéről, Nagymarosról írják: Egy szerelmes férj tragédiájának utolsó főlvonása játszódott le itt tegnap éjjel. *Gunsz Lajosné* a nyaralókkal együtt májusban jött ki Nagymarosra. Csendesesen élt addig, míg férje föl nem fedezte. Az asszony ugyanis elvált az urától, aki, midőn felesége Budapestről eltűnt, mindenfelé keresni kezdte. Végre rátalált Nagymaroson és könyörögni kezdett neki, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony azonban hajthatatlan volt, *Gunsz* minden kirándulása után egymagában tért vissza Budapestre. A férj a tegnapi esttel ismét Nagymarosra utazott, de most már azzal az elhatározással, hogyha felesége nem hajlik a szavára: megöli. Egész este kereste az asszonyt és csak tíz óra után talált rá az utcán. Rövid szóváltás keletkezett közöttük, amelynek *Gunsz* azzal vetett véget, hogy *feleségét közvetlenül közelből főlélte*. Amikor az asszony összeesett, *Gunsz Lajos* a Dunának futott. A rendőrök üldözőbe vették, de *Gunsz* a sötétben eltűnt. Másnap reggel a Duna partján megtalálták a szerencsétlen férj kalapját. Tanuk állítják, hogy a hajóhidról a Dunába ugrott és nyomtalanul eltűnt.

— Krokodil vadászat Páris utcáin. Párisból táviratozzák: Ma délután két faladából álló rakományyal igyekezett ki egy kocsi a Saint-Lazare pályaudvar felé. Egyszerre az egyik láda leesett a kocsiról és egy krokodilus mászott ki belőle. A ládákban ugyanis egy állatsereglet tulajdonos akart két krokodilust elszállítani. A krokodilus végig sétált a kocsiuton és utját a belváros felé vette. Természetesen mindenütt a legnagyobb riadalmat keltett megjelenése s az emberek futva menekültek a krokodilus elől. Akadtak ezután többen, akik üldözőbe vették a hatalmas állatot. Egy ember *Browning* pisztolyából rálőtt, de a golyó lepattant a krokodilus bőréről. Végre is tüzoltókat hívtak, akik nagyohezen megkötözték a szökevényt és visszavitték ládájába.

— Külön vasuti szakasz kis gyermekek részére. A francia vasutársaságok egyes vonalakon külön kocsiszakaszokat rendeztek be kis gyermekek részére. E kocsiszakaszokba csakis olyan utasok szállhatnak be, akik legfeljebb 4 éves gyermeket visznek magukkal. A szakasz megfelelő berendezéssel bír, amennyiben van benne egy kis takaréktűzhely, ahol a kísérők vizet forralhatnak és tejet vagy levest melegíthetnek a kisderek számára.

— Mikor a színésznő anya lesz. Az egyik szombathelyi lapban olvassuk, hogy Nádasy Józsefet, a jelenleg Szombathelyen játszó soproni színigazgatót, családi öröm érte: felesége — a társulat egyik erőssége — hajnalban fiúgyermeknek adott életet. Születése előtt nagyobb társaságban beszélgettek az örvendetes családi eseményről. Megkérdezték Nádasyt:

— Szeretnéd-e, ha ikrek lennének, mert azon lehet segíteni.

— Hogy-hogy?

— Nagyon egyszerű. Mire az első megszületett, mi a szomszéd szobában elkezdünk kelkesen tapsolni.

— No és?...

— No és amilyen vérbeli művésznő a feleséged, hát bizonyosan megújrazza.

— Az erdőhorváti zendülés. Sátoraljaujhelyről a következő részleteket kapjuk az erdőhorváti zavargásról: Fischer Colbrie dr. kassai püspök fölfüggesztette állásától Molnár János erdőhorváti római katolikus lelkészt, mert tiszteletlenül viselkedett Waldott Frigyes bárányval, az egyház kegyurával szemben. A lelkészi teendőket ellátásával Mayer Géza sátoraljaujhelyi segédlelkészt bízta meg. Molnár azonban nem akarta átadni a lelkészi hivatalt s a parókiát sem akarta elhagyni, sőt a község lakosai is föllázadtak s a kegyurral szemben is fenyegető magatartást tanúsítottak. Ennek következtében Dókus Gyula alispán negyven esendőt rendelt a községbe. Akkor a község lakosai néhány napig nyugodtan maradtak, midőn azonban Brett Gyula esperes a püspök megbízásából Molnár lelkészt a parókia elhagyására felszólította, újra lázongani kezdtek, úgy hogy Thuranszky László vármegyei főjegyző, mint az alispán helyettese, két század katonaságot rendelt ki a községbe. Most Isépi Zoltán vármegyei tiszteletbeli főjegyző Kassára ment és személyesen hozta el a püspök utasítását, hogy Molnár papot karhatalommal lakoltassák ki, amit Füzesséry István járási főszolgabíró a csendőrség segítségével Brett esperes jelenlétében keresztülvitt. A katonaság már elvonult a faluból, de a csendőrség még ott maradt. A vizsgálatot megindították annak kiderítésére, hogy kik bujtották föl a község lakosságát.

— Ha a vasuti ór berug. Kaposvárról jelentik: Az éjszaka fél 12 óra tájban a Várutcai vasuti átjárónál nagy szerencsétlenséget akadályozott meg Rigó József rendőrfogalmazó. A közelben álldogáló öreg vasuti ór nagyon sokat vehetett be a jóból, mert erősen tántorgott és éppen abban a pillanatban bukácsolt be a vasuti sín pár közé, amikor egy tehervonat alig negyven lépésnyi távolságból teljes sebességgel közeledett. Ekkor érkezett a vasuti átjáróhoz az éppen arra járó Rigó József rendőrfogalmazó, aki észrevéve a veszedelmet, elrántotta az illuminált állapotban lévő vasuti ór a vonat elől, amiáltal megakadályozta a biztos katasztrófát. A rendőrfogalmazó egyidejűleg intett a vonatvezetőnek, hogy állítsa meg a vonatot. A tehervonat az átjárónál meg is állott, aminek legfőbb ideje volt, mert a másik oldalról egy kocsi — a melyen öt vidéki földmives foglalt helyet — gyanútlanul közeledett az átjáró felé annál is inkább, mivel a beszeszelt ór a vasuti sorompót is elmulasztotta lebocsájtani. A rendőrfogalmazó véletlen közbelépése tehát kiszámíthatatlan katasztrófákat akadályozott meg. Amikor a tehervonat megállott, nyomban intézkedés történt a berugott vasuti ór leváltására. Ennek megtörténte után a vonat tovább folytatta útját, a vétkes mulasztás elkövetője, a beszeszelt vasuti ór ellen pedig megindították a vizsgálatot.

— Drámák a falun. Rimaszombatból írják: Kozma István és Csorba Mihály várgedei földesgazdák, akik sógorok is voltak, egy örökösödési pör következtében perpatvarban éltek egymással s nem mult el nap, hogy ne viaskodtak volna. Tegnap a nagykorosmában mulatott Csorba Mihály egy nagyobb társaságban, amidőn Kozma is betért oda egy pohár borra. Amint Csorba megpillantotta, fejszét ragadott. Kozma, hogy a bösz Csorbát elriassza magától, revolveréből kétszer kilőtt az ablakon. Csorba nem ijedt meg, hanem kidüllesztett mellette Kozma elé állt s egyre ezt kiabálta:

— Ide löjj, kutya, ha van bátorságod!

Kozma lött is és Csorba szíven találva holtan rogyott össze. A boldogtalan ember fiatal özvegyet és három árvaát hagyott hátra. — A sztrópkói járásban lévő Alsóolsva községben, mint sátoraljaujhelyi tudósítónk jelenti, egy módos gazda házában esküvőre akart indulni a násznép. Már együtt volt mindenki, csak a vőlegény, Hrabkó János késett. Keresni kezdték és végre ráakadtak a falu határában — holtan. A fiatal legény ismeretlen okból fölakasztotta magát. Amikor a menyasszony erről értesült, élettelenül összerogyott. A szíve ölte meg.

— Lehár új operettje Londonban. A Vig özvegy rendkívüli londoni sikere megnyitotta a bécsi operettek útját Angliába. George Edwardes az angol színigazgatók legszerencsésebbike, Marienbadból jövet Bécsbe utazott, hogy a jövő szezón két legnagyobb sikerrel kecsegtető operettjét londoni színházai számára megvásárolja. Az egyik Strauss Oszkár Didi-je, a másik Lehár Ferenc egyik új operettje, A luxemburgi gróf. Amint Georges Edwardes meghallgatta Lehár új muzsikáját, elragadtatással kiáltott fel:

— Ez a legjobb muzsika, melyet Lehár valaha írt. Ettől az operettől várom régi igazgatói működésem legnagyobb sikerét...

Aztán elmondotta Edwardes, hogy a Daily-színház legközelebbi ujdonsága Fall Leó Dollár királynő-je, melyet a szerző új zeneszámokkal bővített. A próbák augusztusban megkezdődnek, amennyiben a Vig özvegy sorozatos előadásai július 31-én véget érnek.

— Halál a kalaptükre. A palicsi fürdőigazgatóság érdekes rendelkezést tett a vasárnapi bál alkalmából. A „kurszalón”-nak elnevezett központi izzasztó bejáratánál egy kérelem formájába öltött tilalom cédula van, amelynek ez a tartalma:

Kalaptükkel tilos a terembe
belépni!

A férfiak, akiknek egy-egy bál nemcsak a tyukszemüket, hanem a valódi szemüket is veszélyezteti, biztosan hálásak lesznek ezért a rendelkezésért.

— A gyorsforraló áldozata. Miskolcra táviratozzák: Grünfeld Dóra vasuti pénztárkezelőnő tegnap este 8 óra tájban ment haza Széchenyi-utca 106. számú lakására. A lakáshoz tartozó konyhában vacsorát akart melegíteni. E célból a vastakaréktűzhelyre egy gyorsforralót tett, melybe spirituszt öntött és meggyújtotta. Amikor a spiritusz már égett, a reá helyezett serpenyőben az ételt kanállal kavarta. Eközben a serpenyő valamiképp felbillent s ezzel együtt a gyorsforraló is, melyben a szesz nagy lánggal égett. Az égő szesz hirtelen szétfreccsent és a láng belekapott a Grünfeld Dóra ruhájába. A tűz néhány pillanat alatt az egész ruházatát lángba borította s a szerencsétlen nő jajveszékelve kiáltozott segítségért, majd az ajtóhoz ment és ott lángba borulva kért segítséget. A kiáltásokra kirohantak többen az udvarban lakók közül és az egyik hirtelen egy dézsa vizet öntött rá. A tűz ettől elaludt, de Grünfeld Dóra ekkorra már nagyon súlyos égési sebeket szenvedett. A derekától a térdéig teljesen leégett a bőre és a kezei is tele vannak égési sebekkel. A lakók orvosokat hívtak, akik a sérültet első segélyben részesítették. Tudatták az esetet a rendőrséggel is, ahonnan Horváth Károly rendőrkapitány jelent meg a helyszínén és a sérültet kihallgatta. Grünfeld Dóra állapota életveszélyes. Gyógykezelés végett ma délelőtt a szanatóriumba szállították.

— Minden gyermek a legegyszerűbb módon készíthet ma már kiváló huslevest. Nem kell mást tennie, mint egy „Maggi-féle huslevest-kockát” forró vízzel leöntenie! A kocka azonnal feloldódik

és természetes ízű, tiszta, jó huslevest ad. A Maggi-féle huslevestkocka csak 6 fillérbe kerül és egy tányér erőteljes huslevest készítésére elegendő. Csakis eredeti Maggi-tól származó kockákat vásároljunk, a melyek burkolatukon a „Maggi” szót és a „keresztcsillag” védjegyet viselik. 2669

— Hippokrates, a híres görög orvos volt az, aki Krisztus előtt már 456-ban az emberiséget gyógyította. O volt az, aki a szájjápolás fontosságára figyelmeztetett és a kellemetlen szájbüzt egy aromatikussal borral és porral javítani igyekezett. Ma már tudjuk, hogy a szájjápolás az infektív betegségek kiindulópontja s hogy a fogak rendszeres ápolása egy jó fogtisztítószerrel, mint pl. a Sarg-féle Kalodont, nélkülözhetetlen kellék, mert ez a fogakat az emberi kor legvégéig épségben tartja.

— Szeplők és májfoltok ellen használjon eredeti Kárpáti-féle Benzoetej-crémet és Benzoetej-szappant. Kapható a készítőnél: Kárpáti János gyógyszerárán Arad, Boros Bóni-ter 15. szám. 893

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiváló bér- és kórházas gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvény-nél, csuk-
betegség-nél és hurutos bántalmak-nál kitűnő hatás-
Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Salaya-Lépező
Salvator-forrás Vállalatánál Budapest, V. Ródeli utca 8.

A nyolcesztendőös bűn.

Bogozzák a szerbcsanádi titkot.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

Megirtuk, hogy a szegedi rendőrség rémes, titokzatos bűnesetet nyomoz. Ezelőtt 8 esztendővel titokzatos, ki nem derített módon tünt el Tokai Kálmán szegedi disznóvágó 11 esztendőös fia, ki Szerbcsanádon volt cseregyerek. Hogy mint tünt el a gyermek, hogy gyilkosság áldozata volt, hogy Richter szerbcsanádi jegyző fia és Veréb András fiu gyilkolták meg, darabolták össze és ásták el a holttestét a szerbcsanádi erdőben, ezeket névtelen följelentő írta meg tegnap a szegedi rendőrségnek. A névtelen „szerény, komoly, haldokló leány” a levelet így végezte:

— Nem várhatok tovább! Nagy beteg vagyok, talán meg is halok, nem akarom a titkot magammal vinni. A Richter-fiút még talán eléri e földön az igazságszolgáltatás. Hogy ki vagyok, nem szükséges tudni, nem vagyok szélsőséges, se boszu nem adta kezembe a tolat. Isten vezérelje önöket, sok szerencsét kíván: egy szerény, komoly, beteg leány.

A szegedi rendőrségen is nagy szenzációt keltett a levél. Szalay József dr. főkapitány rögtön elrendelte, hogy kerítsék elő az ügyre vonatkozó régi aktákat és hallgassák ki a gyermek szüleit. Az aktákban benne foglaltatik a kis diáknak — akit Tokai Istvánnak hívtak — a személyleírása. Így:

A kora: 11 éves.

A haja: szőke.

A szeme: szürke színű.

A ruházata: zöld-barna kabát, térdig érő nadrág, fekete vászon sapka, fekete harisnya, fűzős cipő.

Ugyancsak az aktákból állapították meg, hogy apját Tokai Bálintnak hívják, az alsóvárosban, az Alföldi-utca 35. számú házában lakik és sertéskereskedéssel foglalkozik.

Kiderült a felkutatott hivatalos irásokból, hogy 1901-ben október 10-én igazán eltűnt Tokai Kálmán szegedi cseregyerek Szerbcsanádon. Hetekig keresték, nyomozták akkor. A nyomozás eredménytelensége után a nagykirályi királyi ügyészséghez névtelen följelentés érkezett, amelyikben írva volt, hogy a szegedi gyereket meggyilkolták és holttestét földarabolva, elásták az erdőben. Az ügyészség rendelkezésére átkutatták a szerbcsanádi er-

dőt. Ásatást végeztek a levélben megjelölt helyeken. A csanádi erdőben találtak is elásott osontokat, de az orvosok megbizonyították, hogy azok kutyacsontok voltak.

Szegeden is nyomoztak, még pedig Müller Péter, szerbcsanádi ember ama gyanuja alapján, hogy Tokai Kálmán gyereke hazaszökött. Azonban Rainer József, akkori főkapitány, befejeztette a vizsgálatot, amely nem járt eredménnyel.

Kedden reggel felment a rendőrségre a szerencsétlen Tokai Kálmán, akinek a kis diák az egyetlen gyermeke volt. Odaadták neki a névtelen levelet, elolvasta és sirva fakadt, amikor fia rettenetes pusztulásának a történetét végigolvasta. Ki is fakadt:

— Mindjárt sejtettem én márazt akkor is! Tokai Kálmán sem tudja, hogy ki írta a titokzatos levelet, amelyet beküldenek a nagykikindai ügyészségnek. A vizsgálatot már megindították.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A püspök zsarolói.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 28.

Emlékeztetes még az a zsarolási manőver, amelyet három jeles nő: Kovács Klotild, Dán Anna és Bodor Gézáne intéztek Párvy Sándor szepesi püspök ellen. A budapesti büntetőtörvényszék Kovács Klotildot 4 évi börtönre, Dán Annát 1 és fél évi börtönre, Bodor Gézáne pedig két évi börtönbüntetésre ítélte el. Bodorné időközben a büntetés elől meg is szökött.

A tábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét és így az ügy felebbezés folytán ma a Kuria elé került. A tárgyaláson Kovács Klotild fekete selyem ruhában, fehér csipke napernyővel, erősen kipuderezett arccal jelent meg. Fenyegetődzve emlegette: megkeserülök azok a dolgok, akik ártatlanul börtönbe juttatják. Mikor a Kuria kihirdette határozatát, hogy helybenhagyja az alsóbíróságok ítéletét, Kovács Klotild így szólt az elnökhöz:

— Jól van méltóságos uram, én tudomásul veszem az ítéletet, de már most kijelentem, hogy fontos új bizonyítékaim vannak ártatlanságomra és perújítással fogok élni.

A tárgyalás ezzel véget ért.

§ Megtámadott milliójós jótékonycélú hagyaték. Mult évben a fehérmegyei Cecén meghalt Nagy Sándor dr. földbirtokos, aki agglégény lévén, mintegy két millió vagyonát végrendeletileg jótékony célokra hagyta. Ebből Székesfehérvár városa jótékony intézményeit 500,000 korona illeti, a többi pedig a budapesti evangélikus egyházra és a piarista rendházra esik. Az elhunyt legközelebbi rokonai, a Koller és a Magyar-Kossa családok perrel támadták meg a hagyatékot azon az alapon, hogy az örökható a végrendelet elkészítésekor nem volt akarátának szabad elhatározásánál. Koller Tivadar orsz. képviselő, Koller Pál földbirtokos és Magyar-Kossa József, az elhunyt unokatestvérei, Nagy Emil országgyűlési képviselőt, a Fehérmegyéből az aradmegyei Vadászba származott Koller Pál földbirtokos, ugyancsak unokatestvére az elhunyt, pedig Ragályi Lajos dr. ügyvédet bizta meg pere vitelével. Székesfehérvár városát Kistelek Károly dr. tiszti főügyész, a cecei református egyházat Horváth Gyula dr. országgyűlési képviselő, a budapesti ev. gimnáziumot Kiss Károly igazgató, a budapesti evangélikus egyházat Scholtz Gusztáv püspök képviseli. A hagyatéki tárgyalás e hóban lesz Sárbogárdon, az ottani járásbíró előtt. A hagyatékot igénylő rokonok és a végrendeletileg megajándékozott intézmények közt most békés egyezsége irányuló tárgyalások kezdődtek meg.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 28.

Készáru: Kínálat, vételkedv mérsékelt, 15 ezer mm. 10 fillérrel magasabb. Amerika 1-el olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.09—7.10	7.07—7.08
Buza 1909. októ erre	13.67—13.69	13.65—13.66
Buza 1910. ápril isra	13.95—13.96	13.94—13.94
Rozs 1909. októberre	9.95—9.96	9.88—9.9
Zab 1909. októberre	7.66—7.67	7.60—7.61

Zárul 5 órakor
Utóközade üzietelen.

IDEGENEK ARADON.

— Július 28. —

Fehér Kereszt szálloda. Oprea Mária esperesné Marosillye. — Winkler Vilmos huszárfőhadnagy Temesvár. — Maticz Henrik őrnagy Temesvár. — Elsner Adolf utazó Budapest. — Ince Lajos vállalkozó Nagyvárad. — Luszt Ármin utazó Budapest. — Gotbek Veil utazó Budapest. — Berger Soma utazó Budapest. — Singer Vilmos magánhivatalnok Budapest. — Bottenstein Gyula mérnök Budapest. — Kádár Fülöp utazó Budapest. — Szász Ede utazó Mohács. — Laufer Vilmos könyvkereskedő Déva. — Spitzer Ernő utazó Budapest. — Vapl Viktor utazó Budapest. — Klein Sámuel kereskedő Nagyvarjas. — Ozv. Lőrincz Mártonné kereskedő neje Nagyvárad. — Fabinyi Lajos hadbiztos Szeged. — Bader Sámuel utazó Budapest. — Freund Mór utazó Temesvár.

Központi szálloda. Kohn Ignác fakeskedő Ditró. — Pick József kereskedő Budapest. — Karton Aladár igazgató Borosjenő. — Klug Gyula utazó Budapest. — Ferenczy Gyula Kamarás. — Ritter Arnold kereskedő Szeged. — Faragó Gyuláné dr. ügyvéd neje Budapest. — Freuländer Herman kereskedő Nagyvárad. — Wormser Henrik utazó Budapest. — Klein Lajos utazó Budapest. — Fodor Béla dr. lelkész Vizakna.

Pannonia szálloda. Róth Mór utazó Budapest. — Lörinczi Sándor utazó Budapest. — Dávid Simon kereskedő Nádas. — Geiringer Béla raktárnok Gurahonc. — Schaller József dr. ügyvéd Nagylak. — Rudolff József dr. orvos és leánya Szeged. — Kárpáti Sándor joghallgató Mènes. — Hunfalvy László tisztviselő Kolozsvár.

Augusztus 1-én,

vasárnap lesz az aradi nyomdások által rendezendő nagy népünnepélye, ahol versenyek, kabaret, tűzijáték stb. és este táncvigalom lesz. A népünnepély a városaliget összes helyiségeiben lesz megtartva.

NYÁRI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1909. július hó 29-én:

Rang és mód.

Sziamü 3 felvonásban. Irta: Szigeti József.

SZEMÉLYEK:

Bannai Gabor Keszler Ede.	Sándor, fiuk Mártonfi R.
Clariss, neje Kápolnai J.	Euenburg gróf Várnay Jenő.
Irma, leányuk K. róssy Jucl.	Eltey O zkar Dell Lajos.
Bannai Gerő Hunyady J	Wéber Bellinszky I.
Erzsébet, neje Fo linuszne.	Klein Szendrey M.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. július 29-én, csütörtök:

1. Erdekes sakkjáték. Komikus. — 2. Kutyamenhely. Természet után. — 3. Két tehes alak Kacagató. — 4. Varázs szimfónia. Bohózat. — 5. Szudáni csapatok. — Természet után — 6. A cigánylány boszaja. Drama. — 7. A Durand-család. Bohózat. — 8. Nápolyi boszu. Dráma. — 9. Kezde e ezös. Komikus.

Előadások este fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Nagy választék

Lemez és vas zománczott Főzőedények, Háztartási cikkek, Konyha felszerelések, Szőlőművelési eszközök, Mindennemű szerszámok, Gép és ipari cikkek, acél, nikkel és sárgaréz áruk és mindennemű

Vas árukban

Kérjük szives megbizását, melyek gondos kiszolgálásáról és jutányos számitásáról biztosítjuk.

Kitünő tisztelettel

1451

Kneffel Károly és fia

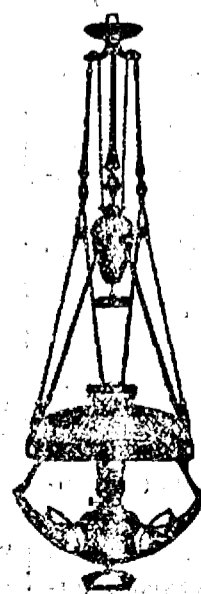
vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és állványok f. évi július hó elején mérsékelt áron eladó.

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Tulzsufolt raktár miatt

mélyen leszállított árakban kaphatók legujabb és legizlésesebb üveg, porcellán és masdőkészletek. Nagy választék függő és asztali lámpákból

Legjutányosabb forrás 2051

figurális dísz tárgyakból.

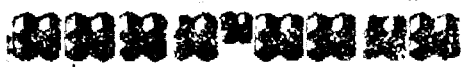
Legjobb minőségű china- és alpacca-ezüst dísz tárgyak, ugyszintén elsőrendű evőeszközök.

Képkerekek

óriási választék, több mint 400 új iz eses minta van állandóan raktáron.

FISCHER MÓR, Andrácsy-tér 20. szám Fischer Elia-paletta.

Megyei és városi telefon szám 568.

Saját gyártású

dohány-zsinór

Általános elismert elsőrendű minőségben. 2767

Gazdasági kötélárak, vizmentes ponyvák

Asztal, gép, sátor, kocsis takarására és gabona rostálásához. —

Juta, len és kender

gabona-zsákok

nagybani és kicsinybeni eladása, továbbá erdélyi pokrócokat a legjutányosabban árusít

Erdélyi és Bácskai iparú raktár

Reich B. Károly Fia és Társa

Andrássy-tér 6. sz.

Tanítónőképezdei magánvizsgálatokra

Étkészítő tanfolyamot nyit szeptember elsején megbízható okleveles tanítónő.

Tandij, vizsgadíj, vizsgára vasúti költség és ellátás mindössze évi 400 korona.

Jelentkezéseket már most elfogad Görcsö Gizella tanítónő (Arad, Kápolna-utca 4. sz., ajtó 11.) 2769

22920 - 1909.

Hirdetmény.

A Weitzer János-utcában épülő leányiskola földszintjén folyó évi november 1-től kezdve a üzleti helyiség bérbeadandó lévén, értesítjük az érdeklődőket, hogy a kibérlésre vonatkozó ajánlatok szóval vagy írásban a hivatalos órák alatt Lócs Rezső gazdasági tanácsnokhoz intézendők.

Arad, 1909. július hó 4.

A városi tanács.

karosan levőknek — kell lenniük, különben hitelesítési eljárás alá nem bocsátatnak. (45. §.)

b) Az időszakos hitelesítés alkalmával tartoznak a felek összes mértékeiket és mérőeszközeiket bemutatni, tekintet nélkül arra, hogy azok mennyi idő óta vannak használatban. (46. §.)

c) A 100 kg.-ot meghaladó terhelhetőségű hidmérlegek tulajdonosai — amennyiben ily mérlegeiknek helyszínén való hitelesítését kívánják — valamint az állandóan felállított hidmérlegek tulajdonosai tartoznak mérlegük terhelhetősége 1/3-ad részének megfelelő terhet tarasuly, jól égetett téglá vagy kockakő alakjában a mérték-hitelesítők rendelkezésére bocsátani, valamint a szükséges munkaerőről gondoskodni. (42. és 43. §.)

I. Az időszakos hitelesítés rendje.

a) A II. kerületben lakó felek részére. Aczél Péter-u., Árpád-tér, Asztalos S.-u. október 19. — Aulich L.-u., Boczkó-u., Forrai-u., Flórián-utca, Hunyadi-u., Lázár Vilmos u. október 20. — Eötvös-u., Rákóczi-u., Simonyi-u., Sina-u. október 21. — Szabadságtér: Kereskedők keleti oldal, Nyugoti oldal október 25., Déli oldal október 26. — Piaci kofák október 26., 27., 28. — Tökölly-tér: Kereskedők keleti oldal, Nyugoti oldal november 2., Piaci hentesek november 8. — Piaci kofák, Vörösmarthy-u., Zrinyi-u. november 4.

b) A III. kerületben lakó felek részére. Alsómarospart, Bercsényi-utca, Bocskai-u. november 8. — Csernovitz-u., Damjanics-u., Hajó-u., Haltér november 9. — Határ-u., Óvartér, Óvár-u., Part-u., Szénátér november 10. — Szt.-Pál-u., Tököli-u. november 11. — Hajó-u. november 15. — Óvartér, Marospart november 16.

c) A IV. kerületben lakó felek részére. Akác-zs., Angyal-u., Fácán-u., Fürj-u., Határ u. november 17. — Kelemen-tér, Koszoru-u., Péter-u., Trombita-u., Virág-u. november 18.

d) Az V. kerületben lakó felek részére. Aulich-u., Cserép-u. november 22. — Csutora-u. november 22., 23. — Demeter-u. november 23. — Gyár-u., György-u. november 24. — Illés-u. november 25. — Knézics-u., Kosár-u. november 29. — Közép-u., Lahner Gy.-u., Legelő-sor, Lipót-u., Marostáj november 30. — Mihály-u. december 1. — Mikos Kelemen-u. december 2. — Miklós-u., Töltés, Választó-u. december 6.

e) A VIII. kerületben lakó felek részére. Borona-u. december 7. — Csiki G.-u., Demeter-u. december 9. — Fejsze-u. december 13. — György-u., Illés-u. december 14. — Kapa-u. december 15. — Kápolna-utca-Mihály-u. december 16. — Miklós-u., Választó-u. december 18.

II. Első hitelesítésre fenntartott napok.

Augusztusban 2-4., 20-23. Szeptemberben 2-4., 18-21., Októberben 1-2., 15-17., 22-24., 29-31. Novemberben 5-7., 12-14., 19-21., 26-28. Decemberben 3-5., 10-12., 19-31.

B) Büntető határozatok.

Az 1907. évi V. törvénycikk 82. és 83. §§-ai a mértékügyi kihágásokra vonatkozólag a következő büntetéseket állapítják meg:

82. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év nem telt el, 8 napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az:

a) aki a közforgalomban a törvény I. fejezete értelmében meg nem engedett mértéket vagy mérőeszközt használ;

b) aki oly mértéket vagy mérőeszközt, amely a jelen törvény értelmében hitelesítendő, vagy időszakos hitelesítési kötelezettség alá esett, szabályszerű hitelesítés, illetve az időszakos hitelesítés nélkül forgalomba bocsát, vagy a közforgalomban használ, vagy ilyen mértéket, illetőleg mérőeszközt iparüzletében, raktárában, boltjában, házában használatlanul, de az első hitelesítés bélyegével el nem látva, eladásra készen tart;

c) aki vendéglőben, korcsmában, kávéházban vagy más nyilvános helyiségben bort, sört, vagy egyéb szeszes italokat a jelen törvény 23. §-a rendelkezéseinek meg nem felelő palackokban vagy ivóedényekben szolgáltat ki fogyasztásra;

d) aki a 24. §-ban meghatározott kivételes eseteken kívül szabályszerű jelzéssel el nem látott hordóban bort, sört, vagy egyéb szeszes italokat forgalomba hoz.

83. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt le, 4 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az:

a) aki bár hitelesített, de oly mértéket vagy mérőeszközt használ a közforgalomban, amelyről tudta vagy köteles gondossága mellett tudnia kellett volna, hogy aza törvényes követelményeknek meg nem felel;

(Ezen büntető intézkedés alkalmaztatik azon felekre, akiknek mértékei és mérőeszközei az 1908. évi 107225. sz. kereskedelemügyi min. rendeletben megállapított ugynevezett büntető hibahatárokat meghaladó mértékben hibásnak találhatván, a vétkes könnyelműség esetének fenforgása megállapítható.)

b) aki a törvény 16. §-a utolsó bekezdésének rendelkezése ellenére, az általa javított (módosított vagy igazított) mértékű vagy mérőeszközön lévő hitelesítési bélyegyet meg nem semmisíti;

c) aki oly hordó, amelyben bor vagy sör forgalomba kerül, olyan javításnak vett vagy vett alá, amely a hordó ürtartalmát a rendeletileg megállapított hibahatárokon felül megváltoztatja és rajta az előző jelzés bélyegét meg nem semmisíti, vagy meg nem semmisítetteti.

Arad, 1909. évi július hó 10-én.

Sarlot,
főkapitány.

! ANOSMIN !

Kitűnő hatású szer a láb és kézizzadás megszüntetésére

Dr. Rozsnyay, „Anosmin“ hintó pora.

1 doboz ára 1 korona.

Serail-hajszesz

Hajhullás, hajkorpa ellen kitűnő hatású. Megerősíti a hajgyökereket és előmozdítja a haj növeését.

1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Kitűnő minőségű fehér

asztali bor

jégbehűtve. 1 liter 60 fillér; betét a palackra 20 fillér.

Kapható egyedül

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárban

371

Arad, Szabadság-tér.

11743-1909. kh.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város rendőrhatalósága által közhírré tételik, hogy 1909. év folyamán Aradon megtartandó időszakos mérték-hitelesítés az alább felsorolt napokon d. e. 8 és d. u. 2 órakor az általi mérték-hitelesítő hivatalban fog végeztetni.

A) Az időszakos hitelesítésre kötelezett felek különös kötelességei.

Az 1907. évi V. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 1908. évi 107226. sz. kereskedelemügyi min. rendelet az időszakos hitelesítésre kötelezett felekre, a következő különös kötelességeket állapítja meg:

a) Az időszakos hitelesítésre hozott mértékeknek és mérőeszközöknek tisztáknak, portól és rozsdától menteseknek — egyszóval jó-

Állandó gyors- és gépirási tanfolyam!

Augusztus 1-én új tanfolyam nyílik meg. Tanórák az esti órákban (6-9-ig) tetszés szerint.

A tanfolyam végeztével bizottság előtt vizsga tartatik és a növendékek szabályszerű bizonyítványt nyernek. 2081

Mérsékelt tandíj! Belratkozás egész nap!

Ziffer és Molnár

Összes írógépek műszaki Intézete

Arad, Szabadság-tér 16. szám.

APRO HIRDETÉSEK

Akinek

ismeretségi híján

házasárra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

bérbeadni kíván

irtókot,
házat,
vadászterületet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezni, ha az

„ARADI KOZLONY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüsttárgyakat kiadatok és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Jómódu, független

intelligens ifjú oly csinos hölgy diskrét barátságát keresi, akit állandóan támogatna. Legnagyobb titoktartás biztosítva. Leveleket „Csak titokban” jellegével e lap kiadóhivatalába kérek. 2747

Egy teljes

bálósza berendezés, egy egészen új ajtós könyvszekrény és 2 drb. kék plüsch függöny eladó. Megtekinthető Andrassy-tér 22., II. em. délelőtt 11-ig. 2748

15 K.P. lokomobilt

kölcsönképpen, esetleg megvételre keresek. Pollák Sándor, Erzsébet-körút 37. 2764

Megjelent és kapható:

Ifj. Klein Mór és Ingusz I. és Fia kiadásában Aradváros legújabb fali térképe. Ára 60 fillér. Nagy színes fali térkép ára 2 korona. 2765

Intelligens

hivatalnok magányos családnál 1-2 urigyermekek jövő tanévre teljes ellátást kaphat Wesselényi-utca 9. szám alatt. 2706

28 éves önálló iparos

vagyok, jó menetű üzletem van, elfoglaltságom miatt ezúton óhajtanék házasság céljából 22-25 éves hajadonnal vagy özvegygyel megismerkedni, akinek 5-6 ezer korona hozománya van. Arcképpel ellátott ajánlatokat e lap kiadóhivatalába. Titoktartás biztosítva. 44444. 2735

Kereskedelmi iskolát végzett

fiatalember, könyvelési gyakoronokul helybeli részvénytársasághoz felvétetik. Ajánlatokat „Részvénytársaság” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 2744

Modern kölcsöntárunkba

érkezett újdonságok: Möriz Zs. Hét krajcár. Felicitas Rose: Heideschulmeister, Zobelitz: Die Körbe des Herrn von Wildenberg, Ingusz I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 173

Gyors és gépirónő

részvénytársasághoz azonnal felvétetik. Aki a német nyelvben jártas, előnyben részesül. Ajánlatokat „Részvénytársaság” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 2748

Egy 50 éves férfi

isz. vallású, nőtlen, volt községi írnok, a ki gyorsan és jól számol, bármilyen szerény feltételek mellett is, alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban.

Keresek

egy német ajku, szerény igényű kisasszonyt 2 kisleány és egy 6 éves fiú melé, ki a gyermekek nevelését és gondozását magára vállalja. Ajánlatokat bizonyítvány másolatokkal és fényképpel kér Steiner Fe encné, Déva. 2749

Fényképészeti cikkek.

Bármily gyártmányú fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképészeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképészeti kellékek és újdonságok rendkívül előnyárban. Bloch H. papírkereskedése és könyvnyomdája. Fényképészeti cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetések lesz mellékelve. 1215

Egy jó családból való fiú

tanulónak 20 kor. fizetéssel felvétetik. Bővebbet Reich El., versenybazarban. 2745

Újdonságok kölcsönzésre!

Schaw Bernard: Die törichte Heirat, Lindau: Der Held Tages, Felicitas Rose: Heideschulmeister Uwe Karsten, Stratz: Die armen Reichen, Schlicht: Officiere a. d., Stilgebauer: Der Eroberer, Schnitzler: Dämmerseelen, Heer: Laubgewind, Ballestreum: MáriaSchnee, Bartsch: Vom sterbenden Rokoko. Kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárában, Aradon. 262

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek részére 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

Julius I-én

életbe lép az új bortörvény!

Bornyóvártartási

könyvek

üzenetek és nyomtatványok jutányos árban kaphatók

Pichler Sándor

papiros, írószerszám és üzleti könyv raktárában

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 2747

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüsttárgyakban, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 2761

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüsttárgyak, gyémánt és brillians tárgyak a legmagasabb árban megvételre vagy más tárgyra átcsereztetnek

TELEFON 438.

TELEFON 438.

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos.

1904

Műhelye és

kész áru raktára: Kazinczy-utca 1. (Polgári Húlsoklával szemben.)

Dumbroviczán

u. p. Berzova, Aradmegye

6 darab

egészen jó karban levő, vasabroncsos

szilvaerjesztő kád

25-30 akós nagyságban

eladó.

Értekezhetni Dimitreszku Aradon, Pöhm vaskereskedőnél. 2766

21672 1909. szám.

Hirdetmény.

Felhívjuk a közönségnek figyelmét a földmívelésügyi miniszternek a hesszeni légy elleni védekezés tárgyában kelt következő rendeletére.

„M. kir. földmívelésügyi miniszter. 77307/VII. 1. Valamennyi törvényhatóságnak. Mivel a hesszeni légy (lecidomya destructor) megjelenése esetén az ország nagy részében meglepően jelentékeny károkat okozhat, indítatva érzem magam, hogy az aratás megkezdése alkalmából az Egyesült Államokban tapasztalt sikerek alapján újból a következőket rendeljem el:

Azon községek, illetve városok határában, hol a hesszeni légy infectió az elmúlt, vagy a folyó évben nagyobb mértékben megállapított, az ugynevezett csalogató vetések veendő alkalmazásba.

Ezek abban állanak, hogy minden táblában már augusztus utolsó, vagy szeptember első napjaiban több helyen néhány barázdányi őszi gabona vagy árpa vetendő, mely célra a legillányabb vetőmag is használható.

Ezek a csalogató-vetések arra valók, hogy a hesszeni legyek ezekbe rakják petéiket.

Az ilyen csalogató vetések aztán rendes vetés, - legkésőbb azonban a tél beállta előtt jól alászántandók, ügyelve arra, hogy egész hosszukban tökéletesen föld alá kerüljenek és így belőlük tavasszal a légyrajok ki ne szállhassanak.

Igen ajánlatos az ilyen alászántott csalogató vetések lehengerzése is

Arad, 1909. július hó 16.

A városi tanács